

Anonim Şirketlerde Talepte Bulunulmasına Rağmen Bakanlık Temsilcisinin Genel Kurul Toplantısına Katılmamasının Hukuki Sonuçları*

Legal Consequences of the Ministry Representative Not Attending the General Assembly Meeting Despite a Request in Joint-Stock Companies

Doç. Dr. Mustafa YASAN**

Öz

Anonim şirketlerde Devletin denetimi ve gözetiminin etkisini gösterdiği konu başlıklarından biri de Ticaret Bakanlığının temsilcisinin belirli anonim şirketlerin genel kurul toplantıları ile anonim şirketlerin belirli gündem maddeleri için toplanan genel kurullarında katılmasının bir zorunluluk olarak düzenlenmiş olmasıdır. TTK m 407 f 3 bir yandan TTK m 333 gereğince kuruluşu ve esas sözleşme değişiklikleri için Bakanlıktan izin alması gereken anonim şirketleri bu zorunluluğa tabi tutmuş bir yandan da TTK m 333'ün kapsamına girmese de anonim şirketlerin belirli gündem maddeleri için gerçekleştirecekleri genel kurul toplantılarında Bakanlık temsilcisinin katılımını zorunlu kılan Yönetmeliğe atıfta bulunmuştur. Yönetmelik, mevzuat açısından bir zorunluluk olmamasına rağmen talep üzerine görevlendirilen Bakanlık temsilcilerinin genel kurul toplantılarına katılımını da artık bir zorunluluk olarak düzenleyen hükümleri de içermektedir. Bakanlık temsilcisinin zorunlu olduğu halde genel kurula katılmaması halinde alınan genel kurul kararlarının, Bakanlık temsilcisi katılım sağlamış olsa dahi imza atmadığı toplantı tutanağı ve diğer belgelerin hukuki akıbetinin ortaya konması gerekmektedir. Ancak bu çalışmada özellikle üzerinde durmak istediğimiz soru işaretleri Bakanlık tarafından temsilcinin görevlendirilmemesi ve Bakanlık

* **Makalenin Geliş Tarihi/Received:** 19.08.2024, **Makalenin Kabul Tarihi/Accepted:** 23.08.2024.

İntihal/Plagiarism: Bu makale intihal programında taranmış ve en az iki hakem incelemesinden geçmiştir./This article has been scanned via a plagiarism software and reviewed by at least two referees.

** İzmir Demokrasi Üniversitesi Hukuk Fakültesi Ticaret Hukuku Anabilim Dalı Öğretim Üyesi (e-posta/e-mail: mustafa.yasan@idu.edu.tr, avmyasan@yahoo.com, ORCID: 0000-0003-0741-9720).

tarafından görevlendirilmesine rağmen genel kurula temsilcinin ihmal olsun ya da olmasın katılım sağlamaması ihtimallerine ilişkindir.

Anahtar Kelimeler: Anonim şirketler, genel kurul, bakanlık temsilcisi, Ticaret Bakanlığı, genel kurul toplantı tutanağı.

Abstract

One of the topics where the state's control and supervision is effective in joint stock companies is the mandatory participation of the Ministry of Trade representative in the general assembly meetings of specific joint stock companies and the general assemblies of joint stock companies held for specific agenda items. TCC article 407/3, on the one hand, subjected joint stock companies, which are required to obtain permission from the Ministry for their establishment and amendments to the articles of association, to this obligation, and on the other hand, referred to the Regulation, which, although not falling within the scope of TCC article 333, makes the participation of the Ministry representative in the general assembly meetings to be held for specific agenda items of joint stock companies mandatory. Although it is not a mandatory requirement in terms of the legislation, the Regulation includes provisions that make the participation of the Ministry representatives assigned upon request in the general assembly meetings mandatory. In the case that the Ministry representative does not attend the general assembly despite being required to do so, the legal fate of the general assembly decisions taken, the meeting minutes and other documents that the Ministry representative does not sign even if they attended, must be revealed. However, the question marks that we would like to focus on in this study are related to the possibility of the representative not being assigned by the Ministry and the representative not attending the general assembly, whether through negligence or not, despite being assigned by the Ministry.

Keywords: Joint-stock companies, general assembly, representative of the ministry, Ministry of Trade, minute of general assembly.

GİRİŞ

6102 sayılı Türk Ticaret Kanunu (TTK) Türkiye'nin 1999 Avrupa Birliği (AB) Helsinki Zirvesi'nde elde ettiği aday ülke statüsünden sonra yoğunlaşan Türk hukuku ile AB mevzuatı arasında uyum sağlama çalışmalarının bir yansımasıdır. AB mevzuatına ve dolayısıyla TTK'ya etki eden hukuk sistemlerinden biri ise Kanunun Gereğesinde işaret edildiği gibi Amerika Birleşik Devletleri hukuk sistemidir. ABD'de, 2001 yılında yaşanan *Enron* skandalının ortaya çıkardığı olumsuz durumun giderilmesi, para piyasalarına, sermaye şirketlerine duyulan güvenin yeniden tesis edilmesi amacıyla yürürlüğe giren ve Devletin doğrudan ya da dolaylı şekilde ticaret hukukuna müdahale edebilmesine imkân tanıyan *Sarbanes-Oxley* Kanunu Kıta Avrupası Hukuk sisteminin bir parçası olan Türk Hukukunda da TTK ile etkisini hissettirmiştir. TTK'de kamu yararı, kamu menfaati, kamu hizmeti vb kavramlara sıklıkla yer verilmesi, ticaret şirketlerinin Devletin denetimi ve gözetimine tabi tutulması (TTK m 210), Ticaret Bakanlığı (Bakanlık) tarafından tespit edilen anonim şirketlerin kurulabilmesi için Bakanlığın izninin şart

koşulması (TTK m 333), benzer şekilde faaliyet konusu kamu hizmetini ilgilendiren anonim şirketlerde yönetim kuruluna üye atama yetkisinin kamu tüzel kişiliklerine tanınabilmesi (TTK m 334), anonim şirketlerin kuruluşlarındaki kanuna aykırılık dolayısıyla Ticaret Bakanlığı (Bakanlık) tarafından fesih davasının açılabilmesi (TTK m 353) ve anonim şirketlerde organ eksikliği sebebiyle fesih davasını açabilecekler arasında Bakanlığın gösterilmesi (TTK m 530) *Sarbannes-Oxley* Kanunu ile benimsenen ve Devlete korumacı, müdahale edici nitelikte aktif bir rol yükleyen yaklaşımın TTK'deki yansımalarına örnek olarak sayılabilir.¹

Devlete Bakanlık ve diğer kamu kurum ve kuruluşları aracılığı ile ticaret şirketleri ve özellikle anonim şirketlere ilişkin hukuki rejimde aktif bir rol yükleyen bu yaklaşımın bir diğer yansıması yine Bakanlık tarafından tespit edilen anonim şirketlerin genel kurullarında Bakanlık temsilcisinin bulunmasının bir zorunluluk olarak düzenlenmesidir. TTK m 407 f 3'e göre, Kanunun 333. maddesi gereğince belirlenen anonim şirketlerin genel kurul toplantılarında Bakanlık temsilcisinin hazır bulunması bir zorunluluktur. Bunun dışındaki anonim şirketlerde ise Bakanlık temsilcilerinin genel kurulda bulunacağı haller ile Bakanlık temsilcilerinin görevlendirilmelerine ilişkin genel karakterdeki usul ve esaslar, nitelik, görev ve yetkiler ve ücret tarifeleri TTK m 407 f 3 gereğince Ticaret Bakanlığı tarafından hazırlanan "Anonim Şirketlerin Genel Kurul Toplantılarının Usul ve Esasları ile Bu Toplantılarda Bulunacak Bakanlık Temsilcileri Hakkında Yönetmelik"te (Genel Kurul Yönetmeliği/GKY) düzenlenmiştir. Genel kurul toplantısında Bakanlık temsilcisinin katılımının zorunlu olduğu anonim şirketlerde bu zorunluluğa uyulmadan alınan kararlara uygulanacak yaptırım GKY m 32 f 4'te geçersizlik olarak öngörülmüştür. TTK m 422 f 1'de ise genel kurul toplantı tutanağının Bakanlık temsilcisi tarafından imzalanmaması halinde tutanağın geçersiz olacağı düzenlenmiştir. TTK m 422 f 1'de toplantı tutanağının, GKY m 32 f 4'te ise genel kurul kararının geçersizliği öngörüldüğü için iki mevzuat kaynağı arasındaki lafzi farklılık ve tutanağın ve kararların geçersizliğinden kastedilen yaptırımın butlan ya da yokluk olduğu hakkındaki belirsizlik sebebiyle soru işaretleri ortaya çıkmaktadır. Ancak meselenin daha farklı soru işaretlerine yol açacak şekilde karmaşık bir yapıya sahip olduğu da gözden kaçırılmamalıdır. Nitekim, Bakanlık temsilcisinin katılımına ilişkin gerekli başvurunun usul ve esasa ilişkin koşullara uygun şekilde yapılmasına rağmen Bakanlık temsilcisinin görevlendirilmemesine veya görevlendirilse dahi Bakanlık temsilcisinin genel kurul toplantısında hazır bulunmamasına bağlanan hukuki sonuçlar hakkındaki soru işaretlerinin de

¹ Tuğrul Ansay tarafından 1971'de kaleme alınan ve anket verilerine dayanan bir çalışmaya göre, ankete katılan anonim şirketlerin % 80.25'i, komiserlerin (temsilciler) genel kurul toplantılarındaki varlıklarını yararlı bulmaktadır. Ankete katılan anonim şirketlerin yine % 0.53'ü, komiserlerin sık sık konuşmalara müdahale ettiklerini, aynı şekilde, ankete katılan anonim şirketlerin % 0.53'ü komiserlerin toplantıya geç geldiklerini olumsuz bir değerlendirme olarak belirtmiştir. Ankette dikkate çeken bir başka detay ise genel kurul toplantılarına komiserlerin katılmaması gibi bir ihtimal söz konusu olmamıştır. Bkz Tuğrul Ansay, *Çağdaş Anonim Şirketlerin Sorunları ve Türk Anonim Şirketleri* (Banka ve Ticaret Hukuku Araştırma Enstitüsü 1971) 215, 216.

olan ve olması gereken hukuk açısından ayrıca incelenmesi gerekmektedir. İşte çalışmamızda işaret ettiğimiz bu soru işaretlerini ortadan kaldırmak için önce Bakanlık temsilcisinin anonim şirketlerin genel kurul toplantılarında bulunması zorunluluğuna ilişkin hukuki rejimi, kapsam, koşul ve sonuçları ile birlikte inceleyeceğiz. Devamında ise, anonim şirketlerce TTK m 407 f 3'te düzenlenen zorunluluğun yerine getirilebilmesi için esasa ve usule ilişkin koşullara uygun şekilde talepte bulunulmasına rağmen Bakanlık temsilcisinin genel kurul toplantısına katılım sağlamamasının hukuki sonuçları hakkında hem olan hem de olması gereken hukuk açısından değerlendirmelerde bulunacağız.

I. ANONİM ŞİRKETLERİN GENEL KURUL TOPLANTILARINA BAKANLIK TEMSİLCİSİNİN KATILMASI ZORUNLULUĞU

A. Anonim Şirketlerde Genel Kurul Toplantısına Katılması Zorunlu Olan İlgililerden Biri Olarak Bakanlık Temsilcisi

Anonim şirketlerde genel kurul, pay sahiplerinin şirketin yönetimini belirleyebilmek, denetimini takip edebilmek için iradelerini yansıtabilecekleri, esas sözleşme değişikliği sayesinde anonim şirketin kaderinin, yönetim kurulu tarafından hazırlanan iç yönergenin onaylanması sayesinde yönetim sisteminin belirlenebileceği üst düzeyde bir karar ve irade organıdır (TTK m 407-451). Genel kurula katılmak, pay sahipleri açısından esas sözleşme ile kaldırılamayan, sınırlandırılmayan ve peşinen feragat edilemeyen bir hakkın konusunu oluşturmaktadır (TTK m 407 f 1, 447 f 1 c). Murahhas üyelerin tamamı ve diğer yönetim kurulu üyelerinden en az biri için ise genel kurula katılmak sadece görevleri sebebiyle bir yetki ya da hakkın konusu değildir; genel kurul toplantısının ve genel kurulda alınacak kararların hukuki geçerliği için aranan kurucu unsur niteliğindeki bir zorunluluktur (TTK m 407 f 2). Bağımsız denetime tabi anonim şirketler için denetçi için de benzer bir durum söz konusudur. Genel kurula katılarak görüş ve önerilerini sunabilen denetçinin genel kurul toplantısına katılması da bir zorunluluk olarak ayrıca düzenlenmiştir (TTK m 407 f 2). Genel kurul toplantısına katılması zorunlu olan bir diğer ilgili ise Ticaret Bakanlığının temsilcisidir. Bakanlık temsilcisinin genel kurula katılma zorunluluğu tıpkı denetçilerde olduğu gibi bütün anonim şirketler için ortaya çıkmaz. Uygulamada 6762 sayılı Türk Ticaret Kanunu (eTTK) dönemindeki alışkanlık sebebiyle hükümet komiseri veya bakanlık komiseri olarak da ifade edilen Bakanlık temsilcisinin genel kurul toplantısında hazır bulunması TTK m 407 f 3'te de işaret edildiği gibi ancak TTK m 333 gereğince Bakanlık tarafından Tebliğ ile belirlenen anonim şirketler ile yine Bakanlık tarafından çıkarılan Yönetmelikteki koşullara tabi olan anonim şirketler için bir zorunluluk olarak düzenlenmiştir. eTTK'de benimsenen tüm anonim şirketlerin genel kurul toplantıları için Bakanlık temsilcisinin katılımını zorunlu kılan yaklaşımın terk edilmesi ve sadece belirli kriterleri karşılayan anonim şirketlerde ve belirli gündem maddeleri için Bakanlık temsilcisinin katılımı zorunluluğunun kabul edilmesi özellikle kapalı tip anonim şirketlerde olumlu sonuçlara yol açmaktadır. Bu sayede, kompleks bir yapısı olmayan, listelenmiş faaliyet konularını esas almayan kapalı tip anonim şirketlerde ve özellikle tek pay sahipli anonim şirketlerde Bakanlık temsilcisinin katılımı için ihtiyaç duyulan bürokrasinin, harcanacak olan

emek, zaman ve maliyetin önüne geçilmiş olmaktadır.² Bakanlık temsilcisinin genel kurula katılma zorunluluğu söz konusu olduğunda bu zorunluluk genel kurul toplantısının olağan ya da olağanüstü olmasına, fiziki ya da elektronik ortamda gerçekleştirilmesine göre farklılık göstermemektedir. Genel kurul toplantısının elektronik ortamda gerçekleştirildiği hallerde TTK m 1527 gereğince bu toplantının tamamen elektronik olmasına kanun koyucu izin vermemiş, kısmen de olsa elektronik ortamda gerçekleştirilebilecek genel kurul toplantılarına geçerlik kazandırılmıştır. Nitekim, genel kurul toplantısına fiziken katılması zorunlu olan ilgililer arasında Murahhas üyeler, en az bir yönetim kurulu üyesi ve bağımsız denetime tabi anonim şirketlerde denetçinin yanında Bakanlık temsilcisi de yer almaktadır.³

B. Bakanlık Temsilcisinin Genel Kurul Toplantısına Katılma Zorunluluğunun Hukuki Dayanakları

Bakanlık temsilcisi genel kurul toplantısına katılması zorunlu olan bir ilgili / yetkili olarak belirli anonim şirketler için TTK m 407 f 3'te gösterilmiştir. Kanun bu zorunluluğu eTTK'nin aksine tüm anonim şirketler için ve anonim şirketlerin tüm genel kurul toplantıları için öngörmemiş, hangi anonim şirketlerin genel kurul toplantılarına Bakanlık temsilcisinin katılımının zorunlu olduğunun Tebliğ⁴ ve Yönetmelik⁵ yoluyla belirlenmesi amacıyla Bakanlığın yetkilendirmiş ve aynı zamanda görevlendirmiştir. Bu çerçevede, Bakanlık temsilcisinin genel kurul toplantısına katılımının zorunlu olduğu anonim şirketler iki başlık altında incelenebilir. Bunlardan ilki, TTK m 333 gereğince Bakanlık tarafından Tebliğ ile belirlenen ve kuruluş için Bakanlığın iznine tabi olan anonim şirketlerdir. İkincisi ise TTK m 333'e ve Tebliğ'e tabi olmasa da yine Bakanlık tarafından çıkarılan Yönetmelikte belirlenen usul ve esaslar çerçevesinde genel kurul toplantılarına Bakanlık temsilcisinin katılımının zorunlu olduğu ya da iradi olarak zorunlu hale getirildiği anonim şirketlerdir.⁶

² Fatih Bilgili ve Ertan Demirkapı, *Şirketler Hukuku* (9. bs Dora Yayınevi 2013) 300; Abuzer Kendigelen, *Türk Ticaret Kanunu Değişiklikler Yenilikler ve İlk Tespitler* (3. bs Oniki Levha Yayınevi 2016) 307.

³ Oruç Hami Şener, *Ortaklıklar Hukuku* (5. bs Seçkin Yayınevi 2022) 462, 463. Bakanlık temsilcisinin elektronik genel kurul toplantısına online olarak katılmasının mümkün olmadığı, çünkü Bakanlık temsilcisinin görev tanımının buna izin vermediği, bu görev tanımının genel kurul toplantısının Kanun, ilgili ikincil mevzuat ve ana sözleşme hükümlerine uygun olarak yürütülmesinden ibaret olduğu hakkında bkz Mehmet Bahtiyar ve Esra Hamamcıoğlu, *Anonim Ortaklık Genel Kurul toplantıları* (Beta Yayınevi 2014) 76, 77; Mehmet Bahtiyar, *Ortaklıklar Hukuku* (15. bs Beta Yayınevi 2021) 183.

⁴ *Anonim ve Limited Şirketlerin Sermayelerini Yeni Asgari Tutarlara Yükseltmelerine ve Kuruluşu ve Esas Sözleşme Değişikliği İzne Tabi Anonim Şirketlerin Belirlenmesine İlişkin Tebliğ* (RG 15.11.2012/28468).

⁵ *Anonim Şirketlerin Genel Kurul Toplantılarının Usul ve Esasları ile Bu Toplantılarda Bulunacak Bakanlık Temsilcileri Hakkında Yönetmelik* (RG 28.11.2012/28481).

⁶ “..... iptali istenen genel kurul kararlarının alındığı tarihe göre olayda uygulanması gereken 6102 sayılı TTK'nın 407.maddesinin 3.fikrasında aynı kanunun 333 üncü madde gereğince belirlenen şirketlerin genel kurul toplantılarında Sanayi ve Ticaret Bakanlığının temsilcisinin bulunacağını bildirdiği, diğer şirketlerde ise hangi durumlarda Bakanlık temsilcisinin genel kurulda bulunacağını Sanayi ve Ticaret Bakanlığınca çıkarılacak bir yönetmelikle düzenleneceğinin belirtildiği, belirtilen yönetmelik 28.11.2012 günlü resmi gazetede yayınlanmış olan *Anonim Şirketlerin Genel Kurul Toplantılarının Usul ve Esasları İle Bu Toplantılarda Bulunacak Gümrük ve Ticaret Bakanlığı Temsilcileri Hakkında Yönetmelik* olduğu, dosya içeriği

C. Karşılaştırmalı Hukuktaki Düzenlemeler

TTK m 407'nin İsviçre Borçlar Kanunu'ndaki (OR) karşılığı olarak kabul edebileceğimiz *Artikel* 689'da sadece, pay sahiplerinin şirket organlarının seçilmesi, yıllık faaliyet raporunun onaylanması ve kâr payının dağıtımına karar verilmesi gibi anonim şirketlerdeki haklarını genel kurul aracılığı ile kullanabilecekleri ifade edilmiştir. Genel kurula katılması zorunlu olan ilgililere ve özellikle Bakanlık temsilcisi gibi resmi bir yetkiliye ise işaret edilmemiştir.⁷ Nitekim, genel kurul toplantı tutanaklarının düzenlendiği *OR Art 702/2*'de toplantı tutanaklarının içeriği tespit edilmiş ve *OR Art 702/3*'te ise toplantı tutanaklarının katip ve toplantı başkanı tarafından imzalanması gerekli ve yeterli kabul edilmiş, tutanaklarda imzasının bulunması zorunlu olan bir resmi yetkiliden bahsedilmemiştir.

Alman hukukunda ise Paylı Ortaklıklar Kanunu (*AktG*) *Art 118/3*'te yönetim kurulu üyelerinin ve gözetim kurulu üyelerinin kural olarak genel kurul toplantılarına katılmalarının zorunlu olduğu, esas sözleşme ile belirli durumlarda gözetim kurulu üyelerinin toplantılara sesli ya da görüntülü bir şekilde katılabileceklerinin düzenlenebileceği ifade edilmiştir. Toplantı tutanaklarının düzenlendiği *AktG Art 130/1.a*'da ise genel kurul toplantılarına katılması gereken bir resmi yetkili olarak noter özel olarak gösterilmiştir. Noter, genel kurul toplantılarının gidişatını gözlemlemekle yükümlüdürler. Toplantı tutanakları gözetim kurulu başkanı ve noter tarafından imzalanması gerekmektedir. Noter tarafından imzalanırken ayrıca bir şahide de gerek bulunmamaktadır. Bu sebeple, anonim şirketlerde kamusal denetimin gerçekleştirilebilmesi için genel kurula katılım zorunluluğu açısından Türk hukukundaki Bakanlık temsilciliği yerine Alman hukukunda noterlik müessesesi kabul edilmiştir.

ve sunulu ticaret sicil kayıtlarına göre dâvalı şirket TTK'nin 333. maddesi kapsamındaki şirketlerden olmadığı gibi davaya konu olan ve iptali istenen 20/02/2017 tarihinde yapılan 2015 ve 2016 yılları birleştirilmiş olağan genel kurul kararları da bahsi geçen yönetmeliğin 32. maddesinin birinci fıkrasında belirten nitelikleri taşımadığından davacının bu yöndeki istinaf isteminin de yerinde görülmediği, davacının bilgi alma ve inceleme hakkının kısıtlandığına yönelik istinaf istemi yönünden, davacının bilgi alma ve inceleme hakkının ihlali durumunda Kanun'un TTK m 437/5, 392/4 düzenlemelerine göre başvurabileceğinden İlk Derece Mahkeme kararı usul ve yasaya uygun bulunduğu gerekçesiyle davacının istinaf başvurusunun 6100 sayılı HMK'nin 353/1-b1 maddesi gereğince esastan reddine karar verilmiştir.

Karar, davacı vekili tarafından temyiz edilmiştir.

Yapılan yargılama ve saptanan somut uyuşmazlık bakımından uygulanması gereken hukuk kuralları gözetildiğinde İlk Derece Mahkemesince verilen kararda bir isabetsizlik olmadığına anlaşılmasına göre yapılan istinaf başvurusunun HMK'nin 353/b-1 maddesi uyarınca Bölge Adliye Mahkemesince esastan reddine ilişkin kararın usul ve yasaya uygun olduğu kanısına varıldığından Bölge Adliye Mahkemesi kararının onanmasına karar vermek gerekmiştir." Y 11 HD, E 2020/7083, K 2022/2003, T 16.03.2022 (<https://karararama.yargitay.gov.tr/Yargitay/Ictihat/Merkezi>, Erişim Tarihi: 08.07.2024).

⁷ Bakanlık temsilciliği müessesesinin başka ülkelerde örneklerine rastlanmadığı hakkında bkz Ansay (n 1) 215.

D. Bakanlık Temsilcisinin Genel Kurul Toplantısına Katılma Zorunluluğuna Tabi Olan Anonim Şirketler

1. TTK m 333'e Göre Kuruluşu için Bakanlığın İznine Bağlı Olan Anonim Şirketler

Bakanlık temsilcisinin genel kurul toplantılarına katılması zorunlu olduğu anonim şirketler arasında ilk olarak TTK m 333 gereğince kuruluşu ve esas sözleşme değişikliği için Ticaret Bakanlığından izin alması şart olan anonim şirketler yer almaktadır (TTK m 407 f 3). Kuruluşu ve esas sözleşme değişikliği TTK m 333'e göre Bakanlığın iznine tabi olan anonim şirketlerde genel kurul toplantılarına Bakanlık temsilcisinin katılımının zorunluluğu için bir başka ek koşula ihtiyaç bulunmamaktadır. Bir başka deyişle, böyle anonim şirketlerde genel kurul toplantısının ne için yapıldığı, gündemde hangi hususların yer aldığı Bakanlık temsilcisinin katılımının zorunluluğu için bir fark meydana getirmemektedir.⁸ TTK m 333 anonim şirketler üzerinde Devletin denetimini ve gözetimini düzenleyen hükümlerden biridir. Buna göre, belirli anonim şirketlerin kuruluşunun gerçekleşebilmesi için Bakanlıktan izin alınması gerekir. Bakanlığın izni, sadece anonim şirketlerin kuruluşu için değil; esas sözleşme değişikliği için de aranan bir koşuldur. Bakanlık tarafından izin verilmesi aşamasında yapılacak incelemenin kapsamı sınırlıdır. Bu sınır, TTK m 333'te kanunun emredici hükümleri ile çizilmiştir. Buradaki emredici hükümlerden kastedilen, sadece TTK'deki değil kanun niteliğindeki tüm mevzuat kaynaklarındaki emredici hükümlerdir. Bakanlık, anonim şirket esas sözleşmesini ya da esas sözleşme değişikliğini ancak kanunun emredici hükümlerine uygun olup olmadığı açısından incelemekle yetinecektir. Bir başka deyişle, Bakanlık izin verirken yerinde inceleme gerçekleştiremeyecektir, anonim şirketin kuruluşunun ya da esas sözleşme değişikliğinin gerekli ya da yerinde olup olmadığını değerlendiremeyecektir.

TTK m 333 gereğince kuruluşu ve esas sözleşme değişikliği için Bakanlığın iznine tabi olan anonim şirketler yine Bakanlık tarafından yayımlanacak tebliğle faaliyet alanları belirlenip ilan edilecek olan anonim şirketlerdir. Nitekim Ticaret Bakanlığı TTK m 333 gereğince kendisine tevdi edilen bu görev ve yetkiyi 15.11.2012 tarihli ve 28468 sayılı Resmi Gazetede yayımlanarak yürürlüğe giren "*Anonim ve Limited Şirketlerin Sermayelerini Yeni Asgari Tutarlara Yükseltmelerine ve Kuruluşu ve Esas Sözleşme Değişikliği İzne Tabi Anonim Şirketlerin Belirlenmesine İlişkin Tebliğ*" ile kullanmış ve kuruluş ve esas sözleşme değişikliği işlemleri Bakanlığın iznine tabi anonim şirketlerin alacakları kuruluş ve esas sözleşme değişikliği izinlerine ilişkin usul ve esasları düzenlemiştir.

Tebliğin 5. maddesinde, kuruluşu ve esas sözleşme değişiklik işlemleri Bakanlığın iznine tabi olan şirketler uzun bir liste halinde sayılmıştır. Buna göre, bankalar, finansal kiralama şirketleri, faktoring şirketleri, tüketici finansmanı ve kart hizmetleri şirketleri, varlık

⁸ Şener (n 3) 505.

yönetim şirketleri, sigorta şirketleri, anonim şirket şeklinde kurulan holdingler, döviz büfesi işleten şirketler, umumi mağazacılıkla uğraşan şirketler, tarım ürünleri lisanslı depoculuk şirketleri, ürün ihtisas borsası şirketleri, bağımsız denetim şirketleri, gözetim şirketleri, teknoloji geliştirme bölgesi yönetici şirketleri, 2499 sayılı Sermaye Piyasası Kanununa tabi şirketler ile serbest bölge kurucusu ve işleticisi olan şirketlerin kuruluşları ve esas sözleşme değişiklikleri Bakanlığın iznine tabi olmaktadır. Söz konusu anonim şirketlerin tek pay sahipli yapıya sahip olmaları genel kurul toplantılarına Bakanlık temsilcinin katılımının zorunlu olması açısından bir fark meydana getirmemektedir.

2. TTK m 333 Kapsamında Yer Almayan Diğer Anonim Şirketler

TTK m 407 f 3'te genel kurul toplantısında Bakanlık temsilcisinin katılması zorunlu olan anonim şirketlerin TTK m 333 gereğince kuruluşunun (ve esas sözleşme değişikliğinin) Bakanlığın izin koşuluna tabi olan anonim şirketlerden ibaret olmadığına, kuruluşu ya da esas sözleşme değişikliği için Bakanlığın iznine tabi olmasa da yine de genel kurul toplantısında Bakanlık temsilcisinin katılımının zorunlu olduğu anonim şirketlerin varlığına işaret edilmiştir. Ancak bu anonim şirketlerin hangileri olduğunun, hangi durumlarda diğer anonim şirketlerin genel kurul toplantılarında Bakanlık temsilcisinin katılımının bir zorunluluk olarak kabul edildiğinin yine Bakanlık tarafından bir alt düzenleme ile ve bu defa bir yönetmelikle düzenleneceği gösterilmiştir. Bunun üzerine, Bakanlık tarafından hazırlanan ve 28.11.2012 tarihli ve 28481 sayılı Resmi Gazetede yayınlanan "Anonim Şirketlerin Genel Kurul Toplantılarının Usul ve Esasları ile Bu Toplantılarda Bulunacak Bakanlık Temsilcileri Hakkında Yönetmelik" (GKY) yürürlüğe girmiştir. GKY'de Bakanlık temsilcilerine ilişkin olarak, sadece TTK m 333 kapsamı dışında kalan ama genel kurulda Bakanlık temsilcisinin katılımının zorunlu olduğu diğer anonim şirketlerin tespiti yapılmamıştır, bununla birlikte ayırım yapılmaksızın, Bakanlık temsilcisinin katılmasının zorunlu olduğu tüm genel kurul toplantıları için Bakanlık temsilcisinin görevlendirilmesine ilişkin usul ve esaslar ile bunların nitelik, görev ve yetkileri düzenlenmiş ve ayrıca ücret tarifeleri belirlenmiştir.

GKY m 32 f 1 b, c ve d'de kuruluşu için Bakanlığın iznine gerek duyulmasa da Bakanlık temsilcisinin katılmasının zorunlu olduğu anonim şirket genel kurul toplantıları da sayılmıştır. Buna göre,

- genel kurula elektronik ortamda katılım sistemini uygulayan şirketlerin genel kurul toplantılarında,
- yurt dışında yapılacak bütün genel kurul toplantılarında,
- yurt dışında yapılacak imtiyazlı pay sahipleri özel kurul toplantılarında Bakanlık temsilcisinin katılımı yine de zorunludur.

Genel kurul toplantısını (imtiyazlı pay sahipleri özel kurulunu) gerçekleştirecek anonim şirket tek pay sahipli ise, bu anonim şirketin kuruluşu için Bakanlığın izin koşulu söz konusu olmaması kaydıyla, genel kurul toplantısına Bakanlık temsilcisinin katılması artık bir zorunluluk olmaktan çıkmaktadır (GKY m 32 f 2).

Bu noktada, GKY m 32 f 2’de, bu maddede sayılanların dışındaki anonim şirket genel kurul toplantılarında Bakanlık temsilcisinin katılımının artık bir zorunluluk olmadığı ifade edilmişse de Yönetmeliğin bu hükmünün özensiz bir şekilde kaleme alındığı kabul edilmelidir. Nitekim, TTK m 454 f 6’da açıkça imtiyazlı pay sahipleri özel kurulu toplantısına TTK m 407 çerçevesinde Bakanlık temsilcisinin katılmasının bir zorunluluk olduğu düzenlenmiştir. Buna rağmen, GKY m 32 f 1’de sadece yurtdışında yapılan imtiyazlı pay sahipleri özel kurulu toplantıları Bakanlık temsilcisinin katılımının zorunlu olduğu toplantılar arasında sayılmıştır. Bu durumda GKY m 32 f 2’nin normlar hiyerarşisinde daha üstte yer alan TTK m 454 f 6’ya aykırılığı ve bu sebeple *lex superior* kuralı gereğince TTK m 454 f 6 açısından geçersizliği ortaya çıkmaktadır.⁹

TTK ya da GKY’ye göre genel kurul toplantılarına Bakanlık temsilcisinin katılımının zorunlu olmadığı anonim şirketlerde yine de genel kurul toplantılarında Bakanlık temsilcisinin katılımı sağlanabilir. Ancak bunun için gerçekleşmesi gereken bir koşul bulunmaktadır. Bu koşul, genel kurulu toplantıya çağırılanların doğrudan talepte bulunmaları ya da sermayenin en az onda birini oluşturan pay sahiplerinin taleplerini Bakanlığa iletmeleri ve bu taleplerin görevlendirme makamınca uygun görülmesidir. Bu koşul sağlandığında ise Bakanlık temsilcisinin görevlendirilerek genel kurul toplantısına katılımı sağlanabilmektedir (GKY m 32 f 2, 3).¹⁰ Kanun ya da Yönetmeliğe göre Bakanlık temsilcisinin katılımının zorunlu olmamasına rağmen talep üzerine Bakanlık tarafından temsilcinin görevlendirilebilmesi için Bakanlığın bu talebi uygun görmesi gerekmektedir. Bakanlığın talebi kabul etmesi ve gereğini yerine getirmesi şeklinde bir zorunluluğu yoktur.¹¹ Temsilci görevlendirme merci olan Bakanlığın talebin uygun olup olmadığına karar verirken takdir yetkisine sahip olduğu kabul edilmektedir.¹² Ancak Bakanlık takdir yetkisini, kamu yararına aykırı, hukuki dayanaktan yoksun bir şekilde, keyfî olarak ve makul bir gerekçe göstermeksizin kullanamaz. Mevzuat açısından bir zorunluluk olmamasına rağmen GKY m 32 f 2 ve 3 gereğince genel kurulu toplantıya çağırılanların doğrudan talepte bulunmaları ya da sermayenin en az onda birini oluşturan pay sahiplerinin taleplerini Bakanlığa iletmeleri ve bu taleplerin Bakanlık tarafından uygun görülmesi üzerine Bakanlık temsilcisinin görevlendirilmesi halinde de Bakanlık temsilcisinin genel kurul toplantısına katılım sağlaması artık bir zorunluluk haline gelmektedir.¹³ Bir başka deyişle, bu noktada, mevzuat çerçevesinde Bakanlık temsilcisinin

⁹ GKY m 32 f 2’nin TTK m 454 f 6’ya açıkça aykırılığı hakkında bkz Bahtiyar ve Hamamcioğlu (n 3) 76-78; Bahtiyar (n 3) 182. Ayrıca bkz Hasan Pulaşlı, *Şirketler Hukuku Genel Esaslar* (7. bs Adalet Yayınevi 2021) 351.

¹⁰ Bu durumun bir azınlık hakkı meydana getirdiği buna karşın, azınlık hakkının bir Yönetmelik ile geçerlik kazanmasının eleştiriye açık bir durum olduğu hakkında bkz Bahtiyar ve Hamamcioğlu (n 3) 78.

¹¹ Bahtiyar ve Hamamcioğlu (n 3) 77; Bahtiyar (n 3) 182.

¹² Fatih Bilgili ve Ertan Demirkapı, *Şirketler Hukuku Dersleri* (6. bs Dora Yayınevi 2018) 232.

¹³ Yönetmelik ile bu konu hakkında bir azınlık hakkına geçerlik kazandırıldığı, azınlık talep ettiği takdirde genel kurul çağrısını yapanlarca aynı zamanda Bakanlıktan temsilci görevlendirilmesinin de talep edileceği, azınlığın

genel kurula katılma zorunluluğu ile talep üzerine sonradan zorunlu hale getirilen Bakanlık temsilcisinin genel kurula katılması keyfiyeti arasında usul, esas ve sonuçları açısından bir fark bulunmamaktadır. Nitekim, GKY m 32 f 4'te mevzuat gereğince genel kurulda bulunması zorunlu olan Bakanlık temsilcisi ile talep üzerine Bakanlık tarafından görevlendirildiği için genel kurulda bulunması zorunlu hale gelen Bakanlık temsilcisinin yokluğunda alınan kararların geçerli olmadığı açıkça gösterilmiştir.¹⁴

E. Bakanlık Temsilcisinin Genel Kurul Toplantısındaki Rolü, Görev ve Yetkileri

1. Bakanlık Temsilcisinin Genel Kurul Toplantısındaki Rolü

Bakanlık temsilcisinin anonim şirket genel kurul toplantısına katılmasının zorunluluk haline getirilmesi kanun koyucunun TTK ile benimsediği korumacı, gerektiğinde müdahaleci Devlet anlayışının, kamu yarına denetimin ve üst gözetimin gerçekleştirildiği bir şirketler hukuku meydana getirme çabasının bir sonucu olarak kabul edilebilir.¹⁵ Anonim şirket genel kurul toplantısının hukuka uygun şekilde gerçekleştirilip gerçekleştirilmediğini, TTK, GKY başta olmak üzere mevzuatta ve esas sözleşmede genel kurul toplantısına ilişkin yer alan esasa ve şekle ilişkin kurallara riayet edilip edilmediğini kamu adına kontrol etmek Bakanlık temsilcisinden kanun koyucunun beklentilerinin genel çerçevesini meydana getirmektedir.¹⁶ İdari denetim faaliyetini yürüten Bakanlık temsilcisi kamu adına gözlem faaliyetini gerçekleştirmektedir.¹⁷

anonim şirketten, çağrışı yapanların ise Bakanlıktan Bakanlık temsilcisinin görevlendirilmesinin talep edileceğinin öngörülmesinin ilgi çektiği, olması gerekenin ise azınlığın doğrudan çağrışı yapanlardan veya Bakanlıktan temsilci görevlendirilmesini talep edebilmelerine imkan tanınmasının önünün açılması olduğu hakkında bkz Bilgili ve Demirkapı, (n 2) 302; Bilgili ve Demirkapı, (n 12) 232.

¹⁴ “Dosya içeriği ve sunulu ticaret sicil kayıtlarına göre davalı şirket TTK'nin 333.maddesi kapsamındaki şirketlerden olmadığı gibi davaya konu olan ve iptali istenen 04.06.2013 tarihli genel kurul kararları da bahsi geçen yönetmeliğin 32.maddesinin birinci fıkrasında belirten nitelikleri taşımamaktadır. Aynı maddenin 2 ve 3.fıkralarındaki durumların varlığı konusunda da dosya içinde bir bilgi bulunmadığı gibi iddia edilmiş de değildir. Bu duruma göre dâva konusu genel kurul kararlarının alındığı toplantıda Bakanlık temsilcisinin hazır bulunması zorunluluğu yoktur.

Bu durumda yerel mahkemece davacının dâva dilekçesinde bildirdiği diğer butlan ve iptal sebepleri üzerinde durulup sonucuna göre bir karar verilmesi gerekirken, TTK'nin 422.maddesindeki toplantı tutanağında Bakanlık temsilcisinin imzasının bulunmaması hâlinde genel kurul tutanağının geçersiz olacağına ilişkin hükmünü, aynı kanunun yukarıda açıklanan 407/3 ve yönetmelik hükümlerini dikkate almadan, bütün anonim şirket genel kurul toplantılarında Bakanlık temsilcisinin bulunmasının zorunlu olduğu şeklinde, mutlak olarak anlayıp genel kurul kararlarının bu nedenle yok hükmünde olduğuna karar verilmesi isabetsiz olup bozmayı gerektirmiştir.”, Y 11 HD, E 2015/1952, K 2016/2082, T 25.02.2016 T (<https://karararama.yargitay.gov.tr/> Yargıtay İçtihat Merkezi, Erişim Tarihi: 16.07.2024).

¹⁵ Anonim şirketlerin kuruldukları ülkelerin ekonomik ve sosyal yaşamlarındaki katkıları dolayısıyla devletin ilgilenmesi ilkesinin geçerli olduğu, devletin anonim şirketleri bu sebeplerle her zaman izlediği ve gözetlediği, bunun bir sonucu olarak, anonim şirketlerde genel kurul kararlarının geçerlik koşullarından biri olarak Bakanlık temsilcisinin genel kurul toplantılarına katılımının zorunlu kılınmış olduğu hakkında bkz Hasan Pulaşlı, *Şirketler Hukuku Şerhi Cilt I* (2. bs Adalet Yayınevi 2014) 596; Pulaşlı, (n 9) 246.

¹⁶ Hayri Domaniç, *Anonim Şirketler Hukuku ve Uygulaması TTK Şerhi II* (Vedat Yayınevi 2010) 848; Şener (n 3) 504.

¹⁷ Güzin Üçışık ve Aydın Çelik, *Anonim Ortaklıklar Hukuku I. Cilt* (Adalet Yayınevi 2013) 267.

Bakanlık temsilcisi genel kurul toplantısında oy kullanamaz, buna karşın açılışından sona ermesine kadar genel kurul toplantısına nezaret eder, genel kurul toplantısını yönetmese de genel kurul toplantı başkanlığını hukuka aykırı uygulamalar ihtimaline karşı uyarır.¹⁸ Bakanlık temsilcisi, toplantının yapılması ve kararların alınması ile ilgili tespit ettiği hukuka aykırılıklar ve usulsüzlükler varsa, bunu toplantı tutanağına geçirir ve diğer ilgililerle birlikte tutanağı imzalar. Genel kurulun toplantıya çağrılmasında usuli koşullara uyulup uyulmadığının, toplantı ve karar yetersayılarının oluşup oluşmadığının, karar önerilerine red yönünde oy kullananların muhalefetlerinin toplantı tutanağına geçirilip geçirilmediğinin incelenmesi Bakanlık temsilcisinin genel kurul toplantılarındaki rollerini belirleyen genel anlamdaki görev tanımlarıdır.¹⁹

2. Bakanlık Temsilcisinin Genel Kurul Toplantısındaki Görev ve Yetkileri

Bakanlık temsilcisi genel kurul toplantısı süresince kanun koyucu tarafından yüklenen rolü gereğince bir takım görev ve yetkilerle donatılmıştır. Bu görev ve yetkilerden bazıları hem TTK hem de GKY'de düzenlenmiş iken bazı görev ve yetkilerin sadece GKY'de yer aldığı görülmektedir. Burada söz konusu olan Bakanlık temsilcisi, sadece mevzuat gereğince genel kurul toplantılarına katılması zorunlu olan Bakanlık temsilcisi değildir; aynı zamanda mevzuat açısından bir zorunluluk olmasa da talep üzerine genel kurul toplantısına katılması için Bakanlık tarafından görevlendirilen Bakanlık temsilcisi de görev, yetki, sorumluluk ve zorunluluk açısından aynı hukuki rejime tabidir. Mevzuat gereğince genel kurul toplantısına katılması zorunlu olan Bakanlık temsilcisinin genel kurul toplantısına katılmamasına, TTK ve GKY'de öngörülen görev tanımlarının yerine getirilmemesine bağlanan hukuki sonuçlar, anonim şirketin talebi üzerine Bakanlık tarafından görevlendirilen Bakanlık temsilcisi söz konusu olduğu hallerde de aynı koşullarla geçerlik kazanabilmektedir.²⁰

Bakanlık temsilcisinin görev tanımına sadece dar anlamda genel kurul toplantısına katılmak girmemektedir; buna ilaveten, imtiyazlı pay sahipleri özel kurulu da Bakanlık temsilcisinin katılması zorunlu olan toplantı türü olarak TTK m 454 f 6'da açıkça gösterilmiştir. Genel kurulun esas sözleşmenin değiştirilmesine, yönetim kuruluna sermayenin arttırılması

¹⁸ Bakanlık temsilcisinin görev ve yetkilerinin yalnızca genel kurul toplantısında oturmak ve imza atmak olmadığı, buna ilaveten toplantıya nezaret etmesinin de gerekli olduğu, mevzuata bir aykırılığın bulunup bulunmadığının incelenmesi ve aykırılık var ise bu aykırılığın tutanak ile tespitinde olduğu gibi aktif bir şekilde rol almasının kendisinden beklendiği, eTTK dönemindeki uygulamanın ise Bakanlık temsilcisinin katılımına bir formalite olarak bakmaktan ibaret olduğu hakkında bkz Bahtiyar ve Hamamcıoğlu (n 3) 76-78; Bahtiyar (n 3) 183.

¹⁹ Bilgili ve Demirkapı, (n 2) 312.

²⁰ Dolayısıyla, TTK m 333 ve GKY m 32 gereğince anonim şirket genel kurul toplantılarına katılması zorunlu olan Bakanlık temsilcisi ile genel kurulu toplantıya çağırılanların doğrudan talepte bulunmaları ya da sermayenin en az onda birini oluşturan pay sahiplerinin taleplerini Bakanlığa iletmeleri ve bu taleplerin görevlendirme makamınca uygun görülmesi sayesinde anonim şirket genel kurul toplantısına katılması zorunlu hale getirilen Bakanlık temsilcisi arasında tabi olunan hukuki rejim açısından bir fark söz konusu değildir.

konusunda yetki verilmesine dair kararıyla yönetim kurulunun sermayenin arttırılmasına ilişkin kararı imtiyazlı pay sahiplerinin haklarını ihlal edecek nitelikte ise bu kararların, anılan pay sahiplerinin yapacakları özel bir toplantıda, ki bu toplantı imtiyazlı pay sahipleri özel kurulu olarak tanımlanmıştır, alacakları bir kararla onanması gerekir, aksi takdirde genel kurul toplantısında alınan kararlar uygulanabilme kabiliyetini kazanamaz (TTK m 454 f 1). İşte Bakanlık temsilcisinin söz konusu imtiyazlı pay sahipleri özel kuruluna katılımının ve toplantı sonunda kaleme alınan tutanakta da imzasının sağlanması bir zorunluluktur (TTK m 454 f 6, GKY m 26 f 1).

Bakanlık temsilcisinin görev tanımlarından biri toplantı tutanağının imzalanmasıdır.²¹ Genel kurul toplantı başkanlığı tarafından kaleme alınan ve pay sahiplerini veya temsilcilerini, bunların sahip oldukları payları, gruplarını, sayılarını, itibarî değerlerini, genel kurulda sorulan soruları, verilen cevapları, alınan kararları, her karar için kullanılan olumlu ve olumsuz oyların sayılarını içeren toplantı tutanağının toplantı başkanı ile birlikte Bakanlık temsilcisi tarafından da imzalanması gerekir. Bu sayede, ticaret sicilinde tescil edilerek 3. kişiler için aleni hale gelecek olan genel kurul kararları için toplantı tutanağına resmi bir nitelik kazandırılmış olur.²² Bakanlık temsilcisinin imzasının eksik olması, diğer şekil ve içerik koşulları tamam olsa dahi, toplantı tutanağının şeklen kurucu unsurları sağlayamaması sebebiyle geçersizliği sonucunu doğurur (TTK m 422 f 1, GKY m 32 f 4).²³

Bakanlık temsilcisi, genel kurul toplantısı sırasında, TTK, GKY ve esas sözleşme hükümlerine aykırılık olmasına rağmen herhangi bir nedenle toplantı tutanağında

²¹ Toplantı tutanağının Bakanlık temsilcisi tarafından imzalanabilmesi için bu konuda gündemde bir maddenin bulunmasına gerek olmadığı, gündemde yazılı olmasa dahi toplantı başkanlığı ile Bakanlık temsilcisinin genel kurul toplantı tutanaklarını imzalayabilecekleri hakkında bkz Pulaşlı, (n 9) 352.

²² TTK m 407 f 3 ve GKY m 32 çerçevesinde Bakanlık temsilcisinin katılmasının zorunlu olmadığı genel kurul toplantıları açısından ticaret siciline tescil edilecek karara resmiyet kazandıracak veya karar altındaki imzaları belgelendirecek başka bir işleme ihtiyaç olup olmadığına da ayrıca düşünülmesi gerektiği, bir alternatif olarak uygulamada daha önceden tercih edilmeyen genel kurul toplantı ve müzakere defterinin öne çıktığı, artık genel kurul toplantı ve müzakere defterinin de yönetim kurulu karar defteri gibi önemli bir işleve sahip olduğu hakkında bkz Kendigelen (n 2) 307.

²³ “6102 sayılı TTK'nin 617/3. maddesi uyarınca anonim şirketlere ilişkin hükümlerin bu maddede belirtilen hususlarda limited şirketlere de kıyasen uygulanacağı belirtilmiştir. Bu kapsamda anonim şirketlere ilişkin olan ancak limited şirketlere de kıyasen uygulanacak olan TTK'nin 422. ve Anonim Şirketlerin Genel Kurul Toplantılarının Usul ve Esasları ile Bu Toplantılarda Bulunacak ... Bakanlığı Temsilcileri Hakkında Yönetmelik'in 26/3. maddelerinde, yapılacak toplantıda tutulacak tutanağın nasıl düzenleneceği belirtilmiştir. Bu madde hükümlere göre, tutanak pay sahiplerini veya temsilcilerini, bunların sahip oldukları payları, gruplarını, sayılarını, itibari değerlerini, genel kurulda sorulan soruları, verilen cevapları, alınan kararları, her karar için kullanılan olumlu ve olumsuz oyların sayılarını içermelidir.

Ancak somut olayda dava konusu edilen ortaklar kurulunda alınan kararlara ilişkin tutanakta, genel kurulda sorulan soruların, verilen cevapların, alınan kararların, her karar için kullanılan olumlu ve olumsuz oyların sayıları yer almamaktadır. Bu itibarla somut olayda uygulama yeri bulunan TTK'nin 422. maddesi uyarınca ortaklar kurulu toplantısında alınan kararlar geçersiz bulunduğundan, davanın kabulü gerekirken yazılı şekilde kısmen kabulü yönünde hüküm tesisi doğru bulunmamış hükmün bu nedenle davacılar yararına bozulması gerekmiştir.”, Y 11 HD, E 2015/12766, K 2016/6592, T 14.06.2016 (<https://karararama.yargitay.gov.tr/> Yargıtay İçtihat Merkezi, Erişim Tarihi: 18.07.2024).

belirtilemeyen hususları, toplantının açılmaması veya açılan toplantının tamamlanamaması gibi bir durum söz konusu ise bu durumu düzenleyeceği bir raporda gösterir. Düzenlenen bu rapor ve genel kurul toplantısına katılımı ile ilgili diğer belgeleri Bakanlığa ya da taşra teşkilatının olduğu yerlerde il müdürlüğüne gönderir ya da elden teslim eder. Diğer belgelerden kastedilen ise GKY m 32 f 3'e göre, hazır bulunanlar listesi, gündem ve genel kurul toplantı tutanağının bir nüshasıdır. Bakanlık temsilcisinin söz konusu raporu diğer belgelerle birlikte teslim etmeden önce ise MERSİS'te ilgili alana yüklemesi gerekmektedir (GKY m 32 f 3).

Bakanlık temsilcisinin katılmasının zorunlu olduğu genel kurul toplantılarında, yönetim kurulunca hazırlanan genel kurul toplantısına katılabilecekler listesinin, toplantıda hazır bulunan pay sahipleri veya temsilcileri ve toplantı başkanına ilaveten Bakanlık temsilcisi tarafından da imzalanması gerekir. Bu sayede imzaları tamamlanan liste "hazır bulunanlar listesi" adını almaktadır (GKY m 16 f 3).

Bakanlık temsilcisine katılmasının zorunlu olduğu genel kurul toplantıları için öngörülen bir diğer görev tanımı genel kurul toplantısının açılması ile ilgilidir. GKY m 23'e göre çağrısı yönetim kurulu tarafından yapılan toplantılar, iç yönergede yapılan belirlemeye uygun olarak, çağrısı yönetim kurulu dışındaki yetkililer tarafından yapılan toplantılar ise iç yönergede bu konuda belirleme yapılmamışsa bu yetkililer tarafından fiziki ve elektronik ortamda açılır (GKY m 23 f 1). Toplantı açıldıktan sonra genel kurul toplantı başkanlığı oluşturulur. Bakanlık temsilcisinin katılması zorunlu olan genel kurul toplantılarında ne zaman ki Bakanlık temsilcisi şirket esas sözleşmesi ve iç yönerge ile Kanun ve diğer ilgili mevzuatta öngörülen hususların yerine getirildiğini ve gerekli nisabın sağlandığını tespit eder, ancak bundan sonra toplantıya devam edilir (GKY m 23 f 3).

Genel kurul toplantısında alınan kararlara olumsuz oy kullananlar tarafından yazılan muhalefet şerhlerinin yer aldığı bir belge genel kurul toplantı tutanağına eklenir. Bakanlık temsilcisi, genel kurul toplantı tutanağının yanında muhalefet şerhlerinin yer aldığı söz konusu eki de imzalamak zorundadır. Aksi bir durum, muhalefet şerhlerinin yer aldığı ek niteliğindeki belgenin geçerlik kazanamaması sonucunu doğuracaktır (GKY m 26 f 4).

Bakanlık temsilcisinin anonim şirket genel kurul toplantılarındaki bir diğer görev tanımı genel kurul toplantısının ertelenmesine ilişkindir. GKY m 28 f 1 gereğince, toplantı başlamadan önce, Kanun ve esas sözleşmede öngörülen asgari toplantı nisabının sağlanamaması veya toplantı sırasında yapılan yoklama sonucunda toplantı açılmadan önceki hazır bulunan pay listesine göre hesaplanan karar nisabı kadar payın temsil edilmediğinin anlaşılması halinde toplantı ertelenir. GKY m 28 f 5'te genel kurul toplantısının güvenlik açısından sağlıklı bir şekilde yapılamayacağına anlaşılması üzerine, GKY m 28 f 6'da ise elektronik ortamda

gerçekleştirilecek genel kurul toplantılarında ilgili Yönetmeliğin²⁴ (Anonim Şirketlerde Elektronik Ortamda Yapılacak Genel Kurullara İlişkin Yönetmelik) koşullarının sağlanamaması üzerine genel kurul toplantılarının toplantı başkanı tarafından ertelenebileceği düzenlenmiştir. Toplantı başkanı erteleme kararını vermeden önce Bakanlık temsilcisinin görüşünü almak zorundadır. Hükmün lafzi ve amaçsal şekilde birlikte yorumu neticesinde Bakanlık temsilcisinin görüşüne başvurulması ve görüşünün alınması gereklidir ve yeterlidir. Bakanlık temsilcisinin toplantı başkanına olumlu yönde görüş bildirmesine, toplantı başkanının erteleme önerisini onaylar şekilde tutum sergilemesine ise gerek duyulmamaktadır.

Bakanlık temsilcisi, toplantı başkanı ile birlikte görevini TTK'ya, GKY'e ve ilgili mevzuata uygun olarak tarafsız, dürüst ve özenli bir şekilde yapmakla yükümlüdür (GKY m 39 f 1). Aksi takdirde, Bakanlık temsilcisi hakkında 657 sayılı Devlet Memurları Kanunu'nun disiplin hükümleri uygulanır ve belirli bir süre temsilcilik görevinin verilmemesi gibi bir tedbire Bakanlık tarafından başvurulur (GKY m 39 f 2). Buna ilaveten, kanaatimizce, Bakanlık temsilcisinin anonim şirket tüzel kişiliğine GKY m 39 f 1'e aykırı davranmak suretiyle verdiği zararlar dolayısıyla anonim şirketin Ticaret Bakanlığına tazminat talepli tam yargı davası açması da mümkündür.

F. Bakanlık Temsilcisinin Genel Kurula Katılımının Sağlanması

1. Bakanlık Temsilcisinin Görevlendirilmesinin Talep Edilmesi

a. Talepte Bulunacak Yetkililer veya İlgililer

Bakanlık temsilcisinin genel kurul toplantısına katılımının sağlanabilmesi için öncelikle usulüne uygun bir şekilde Bakanlıktan talepte bulunulması gerekmektedir. Genel kurul toplantısının yurt içinde yapılacak olması ihtimalinde talepte bulunulacak merci Bakanlığın taşra teşkilatındaki il müdürlükleri iken, genel kurul toplantısının yurt dışında yapılacak olması ihtimalinde ise talepte bulunulacak merci bu sefer Ticaret Bakanlığı İç Ticaret Genel Müdürlüğü olacaktır.

Talepte bulunmakla yetkili ve aynı zamanda görevli olanlar ise GKY m 35 f 1'de üç farklı ihtimale göre tespit edilmiştir. Birinci ihtimal, genel kurulun toplantıya yönetim kurulu tarafından çağrılması ile ilgilidir ve esas itibarıyla kural olan da bu ihtimalin gerçekleşmesidir. Buna göre, genel kurul toplantısına çağrının yönetim kurulu tarafından yapıldığı hallerde Bakanlık temsilcisinin bulundurulması için, yönetim kurulu üyelerinden herhangi biri veya şirketi temsile yetkili kılınan kişi ya da kişilerin Bakanlıktan talepte bulunmaları gerekir. İkinci ihtimal ise genel kurulun yönetim kurulunun dışında, TTK m 411 f 2 gereğince mahkeme tarafından yetkilendirilen pay sahipleri ya da TTK m 412 gereğince azlık pay sahiplerinin başvurusu üzerine mahkeme tarafından görevlendirilen kayyım tarafından toplantıya çağrılmasıdır. Bu ihtimal gerçekleştiğinde Bakanlık temsilcisinin toplantıya katılımı için talepte

²⁴ Anonim Şirketlerde Elektronik Ortamda Yapılacak Genel Kurullara İlişkin Yönetmelik (RG 28.08.2012/28395).

bulunacak olan da mahkeme tarafından yetkilendirilen pay sahipleri veya yine mahkeme tarafından atanan kayyım olacaktır. Üçüncü ihtimal, yönetim kurulunun bulunmaması ya da bulunsa dahi toplantı yeter sayısının oluşmasına imkân olmaması halinde yönetim kurulu üyelerinin seçilmesine özgü olarak çağrısız bir şekilde genel kurul toplantısının yapılmak istenmesi ile ilgilidir. Bu ihtimalde, pay sahiplerinin veya temsilcilerin tamamının talepte bulunması halinde de Bakanlık temsilcisinin görevlendirilmesi sağlanabilir. Bakanlık temsilcisinin görevlendirilmesini talep eden ilgili işaret ettiğimiz üç ihtimalden hangisi olursa olsun, her durumda Bakanlık temsilcisinin ücretinin anonim şirket tüzel kişiliği tarafından karşılanması gerekmektedir (TTK m 407 f 3).

b. Talebin Geçerliliği İçin Esasa ve Şekle İlişkin Koşullar

İster yönetim kurulu tarafından talepte bulunulsun isterse de yönetim kurulu dışında toplantıyı çağırarak yetkilendirilenler ya da yönetim kurulunun eksik üyelerinin seçilmesi için tüm pay sahipleri ya da temsilcileri talepte bulunsun, genel kurul toplantısına Bakanlık temsilcisinin katılmasını sağlayabilmek için Bakanlığa (merkez ya da taşra teşkilatındaki il müdürlüğü) toplantı tarihinden en az on gün öncesinde bir dilekçe ile başvurulması gerekmektedir (GKY m 35 f 1). On günden daha kısa bir süre içerisinde başvurunun yapılabilmesi ise ancak Bakanlığın uygun görüşüne bağlı olmaktadır (GKY m 35 f 2). Genel kurul yurtdışında yapılacaksa ve yurtdışında yapılacak bir genel kurul toplantısına Bakanlık temsilcisinin katılması zorunlu ise talebin geçerliliği için başvurunun toplantı tarihinden önce en az otuz gün içerisinde yapılması gereklidir ve aynı zamanda yeterlidir (GKY m 35 f 3).

Dilekçede toplantının yeri, günü ve saatine ilişkin bilgilerin yer alması gerekmektedir. Dilekçe ile başvuru fiziki ortamda yapılabileceği gibi başvurunun MERSİS üzerinden elektronik ortamda yapılması da mümkündür (GKY m 35 f 1). Genel kurulun, yönetim kurulunun bulunmaması veya bulunsa dahi toplantı yetersayısının sağlanamaması sebebiyle bu eksikliğin ortadan kaldırılmasına, bir başka deyişle yönetim kurulu üyelerinin seçilmesine özgü olarak çağrısız bir şekilde toplanması ihtimalinde pay sahiplerinin veya temsilcilerinin tamamının noter tarafından onaylanan imzalarını içeren bir başvuru dilekçesinin varlığı, talebin geçerliliği için aranan şekle ilişkin bir koşul olarak GYK m 35 f 1 son cümlede açıkça gösterilmiştir.

Bakanlık temsilcisinin görevlendirilmesi için talepte bulunulduğunda başvuru dilekçesine birtakım belgeler eklenmektedir. Bu belgeler, yönetim kurulu kararının noter onaylı bir örneği veya karar defterinin ilgili sayfasının şirket yetkililerince aslına uygunluğunun onaylanmış fotokopisi, genel kurulun mahkemece izin verilmiş pay sahipleri tarafından toplantıya çağırılması halinde buna ilişkin mahkeme kararının bir örneği, genel kurulun mahkemece atanmış kayyım tarafından çağırılması halinde buna ilişkin mahkeme kararının bir örneği, imtiyazlı pay sahipleri özel kurulunun toplantıya çağırılması mahkeme kararına dayanıyor ise buna ilişkin mahkeme kararının bir örneği, gündem ve Bakanlık temsilcisi ücretinin yatırıldığını gösterir belge olarak GKY'de sayılmıştır (GKY m 36).

2. Bakanlık Tarafından Temsilcinin Görevlendirilmesi

Bakanlık tarafından temsilci görevlendirme yetkisini kullanacak olan merciler genel kurul toplantısının yurt içinde ya da yurt dışında yapılmasına bağlı olarak farklılıklar göstermektedir. Buna göre, genel kurul toplantısının yeri yurt içinde ise Bakanlık temsilcisini görevlendirmeye yetkili olan merci Bakanlık adına Valiliklerdir (GKY m 37 f 1). Genel kurul toplantısının yeri yurt dışında ise Bakanlık temsilcisini görevlendirme yetkisi bu defa Ticaret Bakanlığı İç Ticaret Genel Müdürlüğüne ait olmaktadır (GKY m 37 f 2). Bakanlık temsilcisinin ücreti Bakanlık tarafından ödenecektir, ancak ücretin genel kurulu gerçekleştirecek olan anonim şirket tarafından Bakanlığın ilgili hesabına yatırılması gerekmektedir.

TTK'de temsilcilerin Bakanlık personeli olmasının zorunluluğuna dair bir açıklık bulunmamaktadır. Ticaret Bakanlığının yetkilendireceği kişi için de Bakanlık temsilcisi nitelendirilmesi yapılabildiği dikkate alındığında Bakanlık personeli olmayan kimsenin de Bakanlık temsilcisi olarak genel kurul toplantılarında görev alabileceği şeklinde bir sonuca ulaşılabilir.²⁵ Ancak, GKY m 33'te Bakanlık temsilcilerinin sahip olması gereken koşullar düzenlenmiş ve bu koşullar arasında temsilcinin Ticaret Bakanlığı teşkilatında genel müdürlükte veya il müdürlüğünde asil memur olarak çalışıyor olması açıkça tespit edilmiştir. Böylece, TTK ile olmasa da GKY ile bu noktadaki soru işaretlerinin önüne peşinen geçilmek istenmiştir.

II. TALEBE RAĞMEN BAKANLIK TEMSİLCİSİNİN GENEL KURUL TOPLANTISINA KATILMAMASININ SONUÇLARI

Bakanlık temsilcisinin zorunlu olduğu halde genel kurul toplantısına katılmamasının genel kurul toplantısında alınan kararlar üzerinde etkisinin ne şekilde gerçekleşeceği cevaplandırılması gereken bir soru işaretidir. Ancak bu soru işareti çok yönlü bir şekilde karşımıza çıkmaktadır. Bakanlık temsilcisinin genel kurul toplantısına katılmış olsa da toplantı tutanağı dahil olmak üzere genel kurulda düzenlenen ve imzalaması gereken belgeleri imzalamamasının hukuki sonucu da ayrıca incelenmelidir. Bu noktada üzerinde özel olarak durmak istediğimiz diğer konular ise talep edilmesine rağmen Bakanlık tarafından bu talebin kabul edilmemesi ve bir temsilci görevlendirilmemesi ile talep üzerine Bakanlık tarafından görevlendirilmiş olsa da temsilcinin ihmali olsun ya da olmasın katılması gereken genel kurul toplantısına katılmaması ve bu ihtimallere bağlanan hukuki sonuçlardır.

Ancak daha önce, Bakanlık temsilcisinin hukuki sorumluluğu hakkında açıklama yapılması gerekmektedir. Bakanlık temsilcisi görevini özenle yerine getirmekle yükümlüdür. Bu yükümlülüğün kapsamına görevlendirildiği genel kurul toplantılarına katılım sağlamak, Kanun ve Yönetmelikte öngörülen görevleri yerine getirmek, özellikle de toplantıda tutulan tutanak ve belgelere imza atarak şekil açısından eksikliğe yol açmamak girmektedir. Bakanlık temsilcisinin yükümlülüklerini yerine getirmemesi kamu personeli olduğu dikkate alındığında

²⁵ Pulaşlı, (n 15) 781, 782.

Devlet Memurları Kanunu'na aykırılık sonucunu doğurmaktadır ve kamu personelinin tabi olduğu disiplin cezalarına ilişkin hükümlerin uygulanmasına neden olmaktadır.²⁶ Buna ilaveten, Bakanlık temsilcisinin yükümlülüklerini yerine getirmemesi bir zarara yol açtığı takdirde bu zararın tam yargı davası ile Ticaret Bakanlığından tazmin edilmesi mümkündür. Bakanlık zararı tazmin ettikten sonra kusuru ile zarara yol açan temsilciye rücu edebilmektedir. Bakanlık temsilcisinin kamu personeli olması, temsilci ile anonim şirket veya pay sahipleri arasında bir sözleşme ilişkisinin bulunmaması dikkate alındığında, zarara uğrasalar dahi anonim şirketin ve pay sahiplerinin Bakanlık temsilcisinin şahsına doğrudan tazminat davası açabilmeleri mümkün olmamalıdır.²⁷

A. Zorunlu Olmasına Rağmen Bakanlık Temsilcisinin Katılmadığı Genel Kurul Toplantısında Alınan Karara Uygulanacak Yaptırımın İncelenmesi

Bakanlık temsilcisinin mevzuat gereği ya da talep edilmesi sebebiyle katılım sağlamak zorunda olduğu genel kurul toplantılarında katılım sağlamamasının hukuki sonucuna özgü olarak TTK'de herhangi bir düzenleme yer almamaktadır.²⁸ Kanun koyucu sadece, genel kurul

²⁶ İlhan Yiğit, *Anonim Ortaklık Genel Kurulunun İşleyişi ve Ortaya Çıkan Sorunlar* (Vedat Kitapçılık 2005) 285.

²⁷ Aksi yönde görüş için bkz Yiğit (n 26) 285. Yazar, haksız fiil hükümleri çerçevesinde anonim şirket tüzel kişiliğinin ve pay sahiplerinin doğrudan uğramış oldukları zararlar dolayısıyla Bakanlık temsilcisine tazminat davası açabileceklerini ifade etmektedir.

²⁸ TTK m 407 f 2'de de genel kurula katılmak zorunda olan diğer ilgililer tespit edilmiş, bu ilgililer ise Murahhas üyeler, en az bir yönetim kurulu üyesi ve bağımsız denetime tabi olan anonim şirketler için denetçi olarak sayılmıştır. Genel kurula katılmak zorunda olan söz konusu ilgililerin bu zorunluluğu yerine getirmemeleri halinde uygulanacak yaptırım hakkında da Kanun sessiz kalmıştır. TTK m 407 f 2'nin gerekçesinde ise ilgililerce katılım zorunluluğuna uyulmamasının genel kurul kararının geçerliliğine etki meydana getirmeyeceği ifade edilmiştir. TTK m 407 f 2'nin bu şekliyle *lex imperfecta* niteliğinde olduğu hakkında bkz Erdoğan Moroğlu, *6102 Sayılı Türk Ticaret Kanunu, Değerlendirme ve Öneriler* (7. bs Oniki Levha Yayınevi 2012) 209. Ayrıca bkz Kendigelen (n 2) 306. Yazar, gerekçede TTK m 407 f 2 ile öngörülen yükümlülüğe aykırılığın genel kurul kararının geçerliliğini etkilemeyeceğinin bildirilmesine rağmen hükmün emredici tarzının gerekçeden farklı yorumlara yol açabileceğini, GKY'de eTTK'ya aykırı bir şekilde en az bir yönetim kurulu üyesinin ve bir denetçinin katılmadığı genel kurul toplantılarında karar alınmayacağına düzenlendiğini, bu sebeple TTK m 407 f 2'nin yeni sorunlara yol açabileceğini ifade etmiştir. Yazar, Çonkar ile birlikte kaleme aldığı eserde ise TTK m 407 f 2'nin emredici bir ifade içermesine rağmen doğrudan Murahhas üye, en az bir yönetim kurulu üyesi ve denetçiyi hedef aldığını, bu sebeple bu hükmün olsa olsa pay sahipleri yararına öngörülen nispi emredici hüküm olarak nitelendirilebileceğini, böyle bir düzenlemeye aykırılığın ise iptal yaptırımına tabi olmasının düşünülebileceğini, uygulanacak yaptırımın yokluk ya da butlan olarak ileri sürülmesinin hukuk güvenliği ilkesi ile bağdaşmadığını, genel kurul kararlarının hükümsüzlüğü ile ilgili kuralın iptal edilebilirlik olduğunu, yokluk ve butlan ise en son çare olarak başvurulabileceğini, oybirliği ile karar alınmasına rağmen TTK m 407 f 2'ye aykırılık sebebiyle bir genel kurul kararının herhangi bir süreye bağlı olmaksızın yokluğunun ya da butlanının ileri sürülmesinin kabul edilemeyeceğini, maddenin gerekçesinin hükmün yorumlanmasında dikkate alınmasının gerektiğini, TTK m 407 f 2'ye aykırılığın kategorik bir iptal gerekçesi olarak kabul edilmesine de ihtiyaç duyulmadığını, bunun aksine özel olarak bir sorumluluk sebebi ve azil gerekçesi olabileceğini, genel kurul kararlarının iptali gerekçesi olarak ise bizatihi bilgi alma hakkının ihlal edilmesinin kabul edilebileceğini belirtmektedir. Bkz Abuzer Kendigelen ve M. Halil Çonkar, 'Genel Kurula İlişkin Uygulamada Karşılaşılan İki Güncel Sorun' (2019) Prof. Dr. Sabih Arkan'a Armağan (Oniki Levha Yayınevi) 684-686. Ayrıca bkz Yiğit (n 26) 78; Nurdan Orbay Ortaç ve Şengül Al Kılıç, 'Anonim Şirket Yönetim Kurulu Üyelerinin ve Murahhasların Genel Kurula Katılması' (2018) [4] 1

toplantı tutanağında Bakanlık temsilcisinin imzasının yer almaması halinde tutanağın bu sebeple geçersiz olacağını öngörmekle yetinmiştir (TTK m 422 f 1). Her ne kadar mevzuat yapım tekniğine uygun olmasa da GKY ile bu konudaki soru işaretlerinin giderilmesini sağlayacak ipucu niteliğinde bir hükme geçerlik kazandırılmıştır. GKY m 32 f 1-3'te Bakanlık temsilcisinin zorunlu olduğu halde genel kurul toplantısına katılım sağlamaması halinde alınan kararların geçersiz olacağı öngörülmüştür. Geçersiz olan bu karar ticaret sicilinde tescil edilemez. Tescili talep edilse dahi ticaret sicil müdürlüğü tescil talebini geçerli bir karar olmaması sebebiyle reddeder.²⁹

GKY m 32 f 4'te Bakanlık temsilcisinin, katılmasının zorunlu olduğu genel kurul toplantısına katılım sağlamamasının ilgili genel kurulda alınacak kararların geçersizliğine yol açacağı düzenlenmiş olsa da bu geçersizliğin butlan ya da yokluk yaptırımı olarak nitelendirileceği cevaplandırılması gereken bir soru işaretidir.³⁰ Doktrinde benimsenen görüşe göre, zorunlu olduğu halde genel kurul toplantısına Bakanlık temsilcisinin katılmaması ihtimalinde genel kurulda alınan kararlar hakkında uygulanacak olan yaptırım yokluk yaptırımıdır.³¹ GKY m 32 f 4'te ifade edilen geçersizliğin yokluk olarak anlaşılması gerektiği

Ticaret ve Fikri Mülkiyet Hukuku Dergisi 211, 229-231. Sarıkaya, murahhas müdürlerin ve en az bir yönetim kurulu üyesinin genel kurul toplantısına katılmamasının genel kurulda alınan kararların geçerliğine etki etmemesi gerektiğini, TTK m 407'nin bir düzen hükmü olduğunu, böyle bir yükümlülüğün Yönetmelikle getirilmesinin hukuk tekniği ile uyuşmadığını, her ne kadar TTK m 406 f 1 ve 2'nin varlık sebebi sorgulanabilse de hükmün tamamen işlevsiz olmadığını, hem yönetim kurulu hem de denetçiler açısından genelde katılmak zorunda olmalarına rağmen katılmazlar ise bunun hukuki sorumluluklarına yol açabildiğini ve görevden alınabilmeleri için haklı sebebin gerçekleşmesi anlamına geldiğini ifade etmektedir. Bkz Merve Sarıkaya, 'Anonim Şirket Genel Kuruluna Katılmaya Yetkili ve Katılmak Zorunda Olanlar ile Katılmamanın Hukuki Sonuçları' (2021) [6] 1 Yıldırım Beyazıt Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi 415, 452.

²⁹ "İlk Derece Mahkemesince yapılan yargılamaya göre, şirketin tüm ortaklarına yapılmış uygun bir çağrının bulunmadığı, toplantı tutanağında tüm ortakların imzasının bulunmadığı, bakanlık temsilcisinin de toplantıya katılmadığı, bu nedenle 11.01.2019 tarihinde yapılan genel kurulun yok hükmünde olduğu, davalı kurumun tescil talebinin reddi kararının yerinde olduğu gerekçesiyle davanın reddine karar verilmiştir.

Karar, davacı vekili tarafından istinaf edilmiştir.

Bölge adliye mahkemesince yapılan yargılamaya göre, yerel mahkeme kararının usul ve yasaya uygun olduğu gerekçesiyle davacı vekilinin istinaf başvurusunun esastan reddine karar verilmiştir.

Karar, davacı vekili tarafından temyiz edilmiştir.

Yapılan yargılama ve saptanan somut uyuşmazlık bakımından uygulanması gereken hukuk kuralları gözetildiğinde İlk Derece Mahkemesince verilen kararda bir isabetsizlik olmadığına anlaşılmaya göre yapılan istinaf başvurusunun HMK'nin 353/b-1 maddesi uyarınca Bölge Adliye Mahkemesince esastan reddine ilişkin kararın usul ve yasaya uygun olduğu kanısına varıldığından Bölge Adliye Mahkemesi kararının onanmasına karar vermek gerekmiştir." Y 11 HD, E 2020/6304, K 2021/5302, T 22.06.2021 (<https://karararama.yargitay.gov.tr/> Yargıtay İçtihat Merkezi, Erişim Tarihi: 05.07.2024).

³⁰ eTTK döneminde Bakanlık temsilcisinin (Hükümet komiseri) katılım sağlamadan toplanan genel kurulda alınan kararların şekil şartlarına aykırılık dolayısıyla hükümsüz olacağı hakkında bkz Domaniç (n 16) 902.

³¹ Pulaşlı, (n 15) 857; Üçışık ve Çelik (n 17) 337; Erdoğan Moroğlu, *Anonim Ortaklıkta Genel Kurul Kararlarının Hükümsüzlüğü* (9. bs Oniki Levha Yayınevi 2020) 126; Bahtiyar (n 3) 184, 190; Şener (n 3) 508, 532; Sarıkaya (n 28) 454. Ticaret Bakanlığı temsilcisinin hazır bulunması gereken bir genel kurul toplantısına katılmaması veya katılmış olsa da toplantı tutanağını imzalamamasının yokluk yaptırımına tabi olduğu hakkında bkz Rıza Ayhan, Hayrettin Çağlar ve Mehmet Özdamar, *Şirketler Hukuku Genel Esaslar* (3. bs Yetkin Yayınevi 2021) 288; Bilgili ve Demirkapı, (n 12) 251; Pulaşlı, (n 9) 354; Tamer Bozkurt, *Şirketler Hukuku* (14. bs Yetkin

zira Bakanlık temsilcisinin katılım sağlamadığı genel kurulda alınan kararlarda şekli nitelikteki bir temel unsurun gerçekleşmediği doktrinde benimsenen görüşün dayanaklarıdır.³² Bakanlık temsilcisinin katılım sağlaması zorunluluğu TTK m 407 f 3 ve 333'ten kaynaklansa da GKY m 32'den kaynaklansa da katılım gerçekleşmediğinde uygulanacak yokluk yaptırımı açısından bir fark söz konusu olmayacaktır. Buna ilaveten, Bakanlık temsilcisinin katılımının zorunlu olmamasına rağmen genel kurulu toplantıya çağırılanların doğrudan talepte bulunmaları veya azınlığın talebini Bakanlığa yönelmeleri neticesinde görevlendirilen Bakanlık temsilcisinin genel kurula katılım sağlamaması halinde de yine yokluk yaptırımı uygulanacaktır.³³ TTK m 407 f 2 ve 3'ün emredici karaktere sahip olduğu, bu fıkralarda yer alan kurallara aykırılık halinde ise toplantının geçersizliğinin ortaya çıkacağı, Bakanlık temsilcisinin katılmadığı genel kurul toplantılarında alınan kararların bu sebeple yokluk yaptırımına tabi olacağı da ifade edilmiştir.³⁴

Yargıtay 2021 tarihli bir kararında, Bakanlık temsilcisinin TTK m 407 f 3 ve TTK m 333 ile GKY m 32 çerçevesinde zorunlu olmasına rağmen genel kurula katılmaması ve TTK m 422 çerçevesinde toplantı tutanağına imza atmamasının yaptırımı olarak geçersizliğe işaret etmekle yetinmiştir.³⁵ Buna karşın, Yargıtay'ın 2019 tarihli bir kararında ise Bakanlık

Yayınevi 2022) 369; İsmail Kırcı, *Anonim Şirket Genel Kurul Kararlarının Hükümsüzlüğü* (3. bs Oniki Levha Yayınevi 2022) 8.

³² Şener (n 3) 508; Bozkurt (n 31) 336.

³³ Hakan Çebi, *Şirketler Hukuku* (Seçkin Yayınevi 2020) 153; Kırcı (n 31) 8.

³⁴ Reha Poroy, Ünal Tekinalp ve Ersin Çamoğlu, *Ortaklıklar Hukuku I*, (15. bs Vedat Kitapçılık 2021) 544, 594.

³⁵ “İlk Derece Mahkemesince, genel kurul toplantısına talep üzerine iki bakanlık temsilcisinin katıldığı, ilgili Yönetmelik'te bakanlık temsilcisi görevlendirilen toplantılarda bakanlık temsilcisinin yokluğunda alınan kararların geçerli olmayacağı, toplantı tutanağında bakanlık temsilcisinin imzasının bulunmadığı halde tutanağın geçersiz olduğunun düzenlendiği, TTK'nin 422. maddesinde de benzer düzenlemenin yer aldığı, davalı idarenin işleminin Kanun ve Yönetmelik hükümlerine uygun olduğu gerekçesiyle davanın reddine karar verilmiştir.

Karara karşı davacı vekilince istinaf isteminde bulunulmuştur. Bölge Adliye Mahkemesince, İlk Derece Mahkemesince aynı gerekçe ile davacı vekilinin istinaf isteminin esastan reddine karar verilmiştir. Kararı, davacı vekili temyiz etmiştir. Yapılan yargılama ve saptanan somut uyuşmazlık bakımından uygulanması gereken hukuk kuralları gözetildiğinde İlk Derece Mahkemesince verilen kararda bir isabetsizlik olmadığını anlaşılmasına göre yapılan istinaf başvurusunun HMK'nın 353/b-1 maddesi uyarınca Bölge Adliye Mahkemesince esastan reddine ilişkin kararın usul ve yasaya uygun olmasına ve Anonim Şirketlerin Genel Kurul Toplantılarının Usul ve Esasları ile Bu Toplantılarda Bulunacak Gümrük ve Ticaret Bakanlığı Temsilcileri Hakkında Yönetmelik'in 32. maddesinin 2. fıkrasına göre genel kurulunda bakanlık temsilcisinin bulunma zorunluluğu olmayan şirketlerde genel kurulu toplantıya çağırılanların talep etmeleri ve bu taleplerin görevlendirme makamınca uygun görülmesi halinde bakanlık temsilcisi görevlendirileceğinin ve somut uyuşmazlıkta da bu madde hükmü uyarınca görevlendirilmenin yapıldığının anlaşılmasına ve anılan Yönetmeliğin aynı maddesinin 4. fıkrasına göre de 2. fıkra uyarınca bakanlık temsilcisi görevlendirilen toplantılarda dahi bakanlık temsilcisinin yokluğunda alınan kararların geçerli olmayacağını düzenlenmiş olmasına ve 6102 sayılı TTK'nin 422. maddesinin 1. fıkrasına göre de genel kurul tutanağının bakanlık temsilcisi imzalanmamış olmasının müeyyidesinin geçersizlik olmasına göre Bölge Adliye Mahkemesi kararının onanmasına karar vermek gerekmiştir.”, Y 11 HD, E 2020/2182, K 2021/2525, T 17.03.2021 (<https://karararama.yargitay.gov.tr/> Yargıtay İçtihat Merkezi, Erişim Tarihi: 09.08.2024).

temsilcisinin yokluğunun genel kurulda alınan kararlar için geçersizlik sebebi olmadığı yönündeki ilk derece mahkemesi değerlendirmesinin onandığı görülmektedir.³⁶ Yargıtay 2016 tarihli kararında ise Bakanlık temsilcisinin zorunlu olduğu halde katılmadığı genel kurul toplantılarında alınan kararların yok hükmünde olduğu sonucuna ulaşmıştır.³⁷

Kanaatimizce Bakanlık temsilcisinin katılması zorunlu olan genel kurul toplantısına katılım sağlaması söz konusu genel kurulda alınacak karar için kurucu unsur niteliğindedir. Genel kurul kararının kurucu unsurlar tamamlanmadan alınması halinde ise yokluk yaptırımının uygulanması gerekmektedir. Böyle bir genel kurul kararı şeklen dahi olsa ortaya çıkmamış kabul edilmektedir. TTK m 407 f 3'te yer alan ve genel kurul toplantılarına Bakanlık temsilcisinin katılımını zorunlu hale getiren hüküm emredici karakteri haizdir. GKY m 32'de de listelenen anonim şirketlerin genel kurul toplantılarına Bakanlık temsilcisinin katılımının bir zorunluluk olarak tekrarlanması TTK m 407 f 3 ile zorunluluğun emredici bir şekilde düzenlenmesini teyit eden bir sonuçtur. Kanun koyucunun bu zorunluluğu düzenlemesindeki saik, Bakanlık temsilcisinin genel kurul toplantılarındaki görevlerinin niteliği göz önünde bulundurulduğunda, zorunlu olduğu halde Bakanlık temsilcisinin katılımı sağlanmadan toplanan genel kurulda alınan kararların kurucu unsurlar tamamlanmadan alınmış olması sebebiyle yokluk yaptırımına tabi olması gerekmektedir.

Yokluk genel kurul kararlarına uygulanan yaptırım türleri arasında kesinlik ve etki alanı açısından bir sıralama yapıldığında, butlan ve iptal yaptırımlarının önünde gelmektedir. Butlan ve iptal yaptırımları, sebepleri ve sonuçları ile birlikte TTK'de özel hükümlerle (TTK m 405-407) düzenlemiş olsa da yokluk yaptırımı hakkında TTK'de herhangi bir hükme

³⁶ “Mahkemece, davacıların toplantıda muhalefet şerhi koymalarının engellenmesi nedeniyle genel kurul kararlarının iptali davası açabilecekleri, toplantıda bakanlık yetkilisinin bulunmamasının geçersizlik sebebi olmadığı, dava konusu toplantıda sermaye artırımına ilişkin bir karar alınmadığı, davacıların muhalefet şerhi koyamamış olmalarının tek başına genel kurul kararlarının iptalini gerektirmediği, alınan kararların ana sözleşmeye, kanuna ve iyiniyet kurallarına aykırılığının ispat edilemediği gerekçesiyle davanın reddine, davacı ... hakkındaki dava takip edilmediğinden bu davacı hakkındaki davanın açılmamış sayılmasına karar verilmiştir. Kararı davacılar ... ve ... vekili temyiz etmiştir.1- Dava dosyası içerisindeki bilgi ve belgelere, mahkeme kararının gerekçesinde dayanılan delillerin tartışılıp, değerlendirilmesinde usul ve yasaya aykırı bir yön bulunmamasına göre davacı ... vekilinin tüm temyiz itirazlarının reddiyle kararın onanmasına karar vermek gerekmiştir.”, Y 11 HD, E 2018/3069, K 2019/4440, T 17.06.2019 (<https://karararama.yargitay.gov.tr/> Yargıtay İçtihat Merkezi, Erişim Tarihi: 22.07.2024).

³⁷ “Bir genel kurul toplantısından söz edebilmek için ana sözleşme ve yasanın öngördüğü yeter sayılarla alınmış bir kararın varlığı gereklidir. Eğer ortaklarca yasal bir genel kurul gerçekleştirilmemiş ise bu toplantıda alınan kararlar yok hükmündedir. Yine, toplantı veya karar yeter sayılarının sağlanamadığı, bakanlık temsilcisinin katılmadığı toplantılar da aynı şekilde yok hükmünde sayılmalıdır. Usul ve şekil kurallarına uygun olarak yapılmış olsa da konusu imkansız ya da Yasa'nın veya ana sözleşmenin emredici hükümlerine, ahlaka, kamu düzenine, kişilik haklarına, şirketin temel yapısına ve sermayenin korunmasına dair hükümlere aykırı olan kararlar da batıl addedilmelidir. Yokluğun veya batıllığın tespiti hususunda dürüstlük kurallarına aykırı düşmedikçe olumlu oy vermiş paydaşlar da dahil olmak üzere menfaat sahibi tüm ilgililer herhangi bir süreye tabi olmaksızın dava açabilirler. Ancak, yokluk ve butlanı gerektiren hususun öğrenilmesinden sonra uzun süre sessiz kalıp dava açmayan ilgililer yönünden TMK'nin 2. maddesi uyarınca dava açma hakkının düşüp düşmediğinin de değerlendirilmesi gereklidir.”, Y 11 HD, E 2015/15625, K 2016/3083, T 21.03.2016 (<https://karararama.yargitay.gov.tr/> Yargıtay İçtihat Merkezi, Erişim Tarihi: 25.07.2024).

rastlanmamaktadır. Buna karşın, genel kurul kararlarının aynı yönde birden çok irade beyanı ile gerçekleşen bir hukuki işlem karakterini haiz olması ve hukuki işlemlerin tabi olduğu yaptırımlar arasında hukuk teorisinde kabul gören ilkeler gereğince yokluk yaptırımının yer alması, kurucu unsurları tamamlanmadan alınan bir genel kurul kararının yokluk yaptırımına tabi olduğunun kabulüne yol açmaktadır.

B. Genel Kurul Toplantısına Katılım Sağlamış Bakanlık Temsilcisi Tarafından İmzalanmayan Belgelerin Hukuki Akıbeti

Bakanlık temsilcisinin mevzuat gereği doğrudan (TTK m 333, 407 f 3, GKY m 32) ya da talep üzerine katılım sağlaması zorunlu olduğu genel kurul toplantısına katılmasına rağmen, toplantı tutanağı ve diğer belgelerin imzalanmaması da karşımıza çıkabilecek bir diğer ihtimaldir. Nitekim daha önce işaret ettiğimiz gibi Bakanlık temsilcisine katıldıkları genel kurul toplantılarına nezaret etmek şeklindeki genel çerçevenin yanında hem TTK hem de GKY ile daha açık ve özel karakterde görevler de yüklenmiştir. Bunlardan biri de genel kurul toplantı başkanlığı tarafından kaleme alınan ve pay sahiplerini veya temsilcilerini, bunların sahip oldukları payları, gruplarını, sayılarını, itibarî değerlerini, genel kurulda sorulan soruları, verilen cevapları, alınan kararları, her karar için kullanılan olumlu ve olumsuz oyların sayılarını içeren toplantı tutanağının toplantı başkanı ile birlikte imzalanmasıdır (TTK m 422 f 1). Bu sayede, Bakanlık temsilcisinin imzası ile katkı sağladığı toplantı tutanağı ileride açılacak davalarda delil olarak kullanılabilir.³⁸ Genel kurul toplantı tutanağında, toplantıya katılmış olmasına rağmen Bakanlık temsilcisinin imzası eksik ise buna uygulanacak olan yaptırım, genel kurul toplantısına katılım sağlanmaması ihtimalinin aksine Kanunda açıkça “geçersizlik” olarak gösterilmiştir.³⁹ GKY m 26 f 5’te de Bakanlık temsilcisinin imzasının toplantı tutanağında yer almaması, tıpkı toplantı başkanının ve tek pay sahipli şirkette hazır bulunan pay sahibinin veya temsilcisinin imzalarının toplantı tutanağında yer almamasında olduğu gibi toplantı tutanağının geçersizliğine yol açan bir sebep olarak tespit edilmiştir. Nitekim, Bakanlık temsilcisinin toplantı tutanağını imzalaması hem tutanak hem de tutanakta yer alan kararlar için geçerlik koşuludur.⁴⁰ Peki TTK m 422 ve GKY m 26 f 5’te belirtilen geçersizlikten anlaşılması gereken nedir? Doktrinde ileri sürülen bir görüşe göre, nasıl ki Bakanlık temsilcisi zorunlu olduğu halde genel kurul toplantısına katılmadığı takdirde bu genel kurulda alınan kararlar hakkında yokluk yaptırımı uygulanır, Bakanlık temsilcisinin genel kurula katılmış olmasına rağmen toplantı tutanağını imzalamadığı takdirde de genel kurul toplantı tutanağı için yine yokluk yaptırımı uygulanmalıdır.⁴¹ Nitekim, şekil ve usul açısından

³⁸ Bilgili ve Demirkapı, (n 2) 312.

³⁹ Toplantı tutanağının toplantı başkanlığı ve Bakanlık temsilcisi tarafından imzalanmamasının geçersizliğe yol açtığı açıkça düzenlenmesine rağmen maddede tutanağın zorunlu diğer unsurlarının eksikliğinin hukuki sonucu hakkında sessiz kalınmasının önemli bir eksiklik olduğu hakkında bkz Moroğlu, (n 28) 230.

⁴⁰ Moroğlu, (n 31) 126.

⁴¹ Bilgili ve Demirkapı, (n 2) 251; Ayhan, Çağlar ve Özdamar (n 31) 288.

emredici hükümlere aykırılık yokluk yaptırımının uygulanmasına neden olmaktadır. Doktrinde ileri sürülen bir diğer görüşe göre ise Bakanlık temsilcisinin katılması gereken bir toplantıda katılım sağlanmasına rağmen toplantıda alınan kararların bir tutanakla tevsik edilmemesinin çok nadiren karşılaşılabilen bir ihtimal olduğu, buna karşın bu ihtimal gerçekleştiğinde ise uygulanacak olan yaptırımın yokluk değil, butlan olması gerektiği, zira TTK m 422'nin TBK m 12 anlamında bir şekil kuralı olarak kabul edildiği, şekle aykırılığın ise butlanı gerektirdiği, butlan sebebinin genel kurul kararının konusuna değil şekil eksikliğine dayandığı ifade edilmiştir.⁴² Bakanlık temsilcisi tarafından imzalanmayan toplantı tutanağında Bakanlık temsilcisinin imzasının kurucu bir unsur olmadığı bu sebeple yokluk yaptırımının değil, butlan yaptırımının geçerlik kazanacağı, kural olarak butlan ve yokluk yaptırımları arasında sonuçları açısından bir fark bulunmasa da hakkın kötüye kullanılmasına ilişkin yasak açısından önemli bir fark ortaya çıktığı, yokluğun aksine butlanı ileri sürmenin hakkın kötüye kullanılması (TMK m 2) olarak kabul edilebileceği, bu sayede pay sahiplerinin iradelerini yok sayarak Bakanlık temsilcisinin sonuna kadar nezaret ettiği bir toplantıdan mazereti sebebiyle tutanağı imzalamadan ayrılması halinde alınan kararların batıl olduğunu ileri sürmenin hakkın kötüye kullanılması olarak nitelendirilebileceği belirtilmiştir.⁴³ Her ne kadar Kanunda tutanağın toplantı başkanlığı ve Bakanlık temsilcisi tarafından imzalanacağı, imzalanmazsa geçersiz olacağı ifade edilse de TTK m 422'de yer alan bu hükmün tutanağın geçersiz olacağı şeklinde anlaşılması gerektiği de doktrinde karşımıza çıkan bir başka bakış açıdır.⁴⁴ Kanaatimizce bu ihtimalde uygulanması gereken yaptırım, Bakanlık temsilcisinin katılması zorunlu olduğu halde katılım sağlamadığı genel kurul toplantısında alınan kararların tabi olduğu yokluk yaptırımının aksine, butlan olmalıdır. Nitekim, Bakanlık temsilcisinin imzası toplantı tutanağının geçerlik kazanması için bir şekil koşulu niteliğindedir. Bu husus hem TTK m 422 hem de GKY m 26 f 5'te toplantı tutanağının şekli unsurları düzenlenirken tercih edilen geçersizlik teriminden anlaşılmaktadır. Geçerlik şekil koşuluna riayet edilememesinin TBK m 27 gereğince butlan sebebi olduğu, emredici bir hükme aykırılık teşkil ettiği, toplantı tutanağındaki imzaların tutanağın zorunlu şekli unsurları olarak kabul edilmesi, zorunlu olarak tutanakta bulunması gereken imzalar arasında Bakanlık temsilcisinin de imzasının açıkça gösterilmesi karşısında, bu ihtimalde uygulanacak yaptırımın butlan olarak kabul edilmesi gerekmektedir.

Genel kurul toplantılarında Bakanlık temsilcisi tarafından imzalanması gereken tek belge toplantı tutanağı değildir. GKY m 26 f 4'te genel kurul toplantısında alınan kararlara muhalif kalanların toplantı tutanağına eklenen muhalefet şerhlerinin de toplantı başkanının ve genel kurula katılan Bakanlık temsilcisi tarafından imzalanacağı belirtilmiştir.⁴⁵ Muhalefet

⁴² Bahtiyar ve Hamamcıoğlu (n 3) 107, 108; Bahtiyar (n 3) 184; Kırca (n 31) 44.

⁴³ Sarıkaya (n 28) 454, 455.

⁴⁴ Neval Okan, 'Tutanak TTK m 422' içinde Kemal Şenocak (ed), *Şirketler Hukuku Şerhi* (Seçkin Yayınevi 2023) 2326.

⁴⁵ "Anonim Şirketlerin Genel Kurul Toplantılarının Usul ve Esasları ile Bu Toplantılarda Bulunacak Gümrük ve Ticaret Bakanlığı Temsilcileri Hakkında Yönetmelik'in 26.maddesi de "Toplantıda alınan kararlara muhalif

şerhi GKY m 26 f 4 gereğince genel kurul toplantılarında alınan kararlara muhalif kalanların gerekçeleri ile birlikte muhalefet keyfiyetini kaleme aldıkları ve genel kurul toplantı tutanağının eki mahiyetinde olan bir belgedir. Muhalefet şerhi bağımsız bir tutanak ya da belge değildir. Muhalefet şerhinde muhalif kalanlarının yanında toplantı başkanının ve Bakanlık temsilcisinin imzasının ayrıca aranmış olması muhalefet şerhinin ek olma özelliğini ortadan kaldırmamaktadır. Bu sebeple kanaatimizce, toplantı tutanağının şekle ilişkin koşulları, bu koşullara uyulmamasına bağlanan geçersizlik ve dolayısıyla butlan yaptırımını ile ilgili esasların toplantı tutanağının eki mahiyetindeki muhalefet şerhinin yer aldığı belge için de kabul edilmesi gerekmektedir. Bir başka deyişle, muhalefet şerhinde toplantıya katılmış olan Bakanlık temsilcisinin imzasının yer almamasının hukuki sonucu, muhalefet şerhinin butlan sebebiyle geçersizliği olarak nitelendirilmelidir. Muhalefet şerhine ilişkin hükmün genel kurul toplantı tutanağına özümlenen GKY m 26'da yer alıyor olması da genel kurul toplantı tutanağının şekle aykırılığına ilişkin yaptırımın muhalefet şerhinin şekle aykırılığına da uygulanabilmesini gerektirmektedir. Muhalefet şerhi, asıl belge mahiyetindeki toplantı tutanağının ekidir. Toplantı tutanağı ile muhalefet şerhi arasındaki bu ilişki asıl belge ve mütemmim cüzü olarak değil, asıl belge ve eklentisi olarak nitelendirilmelidir. Bu sebeple, genel kurul toplantı tutanağının akıbeti, muhalefet şerhinin de akıbetini belirleyecektir. Bir başka deyişle, toplantı tutanağının geçersiz olması muhalefet şerhinin de geçersizliğine yol açar. Buna karşın, muhalefet şerhinde tamamlanması gereken imzalardan biri olan, toplantıya katılım sağlayan Bakanlık temsilcisinin imzasının yer almaması ve dolayısıyla muhalefet şerhinin imzanın bulunmaması ve bu sebeple şekle aykırılığı gerekçesi ile butlan niteliğinde geçersiz olması, tek başına genel kurul toplantı tutanağının ve dolayısıyla alınan kararların da butlan sebebiyle geçersizliğine yol açmaz.

Genel kurul toplantılarında Bakanlık temsilcisi tarafından imzalanması gereken bir diğer belge GKY m 16'da düzenlenen hazır bulunanlar listesidir. Hazır bulunanlar listesi GKY m 16 f 1 uyarınca yönetim kurulu tarafından hazırlanır ve yönetim kurulu başkanı veya yönetim kurulu başkanının yetkilendireceği bir yönetim kurulu üyesi tarafından imzalanır. Hazır bulunanlar listesinin genel kurul toplantısına katılan pay sahipleri veya temsilcileri ile toplantı başkanının yanında genel kurul toplantısına katılım sağlayan Bakanlık temsilcisi tarafından da imzalanması gerekmektedir. Bakanlık temsilcisinin hazır bulunanlar listesinde imzasının yer almaması şüphesiz bir eksikliktir ve GKY m 16 f 3'e aykırılıktır. Ancak bu aykırılığa bağlanan hukuki sonuç ve uygulanacak yaptırım ile ilgili olarak ne GKY'de ne TTK'de herhangi bir

kalarak, muhalefet şerhi yazmak isteyenlerin şerhleri tutanağa yazılır veya yazılı olarak verilen muhalefet şerhleri tutanağa eklenir. Tutanağa şerh koyan pay sahibinin adı ve soyadı yazılarak, muhalefet şerhinin ekli olduğu belirtilir. Tutanağa eklenen muhalefet şerhi de toplantı başkanı ve Bakanlık temsilcisi bulunan toplantılarda Bakanlık temsilcisi tarafından imzalanır." şeklindedir. Belirtilen bu mevzuat maddelerine göre, genel kurul toplantı tutanağına ekli muhalefet şerhinin tescil başvurusu sırasında davalıya teslim edilmemiş olması nedeniyle davalının tescilden kaçınmasında aykırılık yoktur.", Y 11 HD, E 2014/7353, K 2014/15162, T 02.10.2014 (<https://karararama.yargitay.gov.tr/> Yargıtay İçtihat Merkezi, Erişim Tarihi: 08.08.2024).

açıklık söz konusudur. Toplantı tutanağından tamamen farklı bir belge niteliğindeki hazır bulunanlar listesi, genel kurul toplantılarında alınan kararların şekillendiği bir belge niteliğinde değildir. TTK ve GKY’de katılımı zorunlu olduğu genel kurul toplantılarına katılım sağlamasına rağmen, toplantı tutanağında Bakanlık temsilcisinin imzasının yer almamasının toplantı tutanağının geçersizliğine yol açacağı açıkça belirtilmiş olmasına rağmen hazır bulunanlar listesinde Bakanlık temsilcisinin imzasının yer almamasının hukuki sonucu hakkında GKY’yi kaleme alana irade sessiz kalmayı tercih etmiştir. Hazır bulunanlar listesinin genel kurul toplantılarında alınan kararlara ilişkin bir süreçten ziyade toplantının yönetimine ilişkin olması, hazır bulunanlar listesinin hazırlanması keyfiyetinin hukuki dayanağının TTK değil de GKY olarak karşımıza çıkması gibi gerekçelerden yola çıktığımızda da GKY m 16 f 3’te yer alan kuralın geçerlik şekil koşuluna ilişkin emredici bir hüküm değil de bir düzen hükmü niteliğinde olduğunu kabul edebiliriz. Bu sebeple GKY m 16 f 3’e aykırı bir şekilde hazır bulunanlar listesinin Bakanlık temsilcisi tarafından imzalanmamasının genel kurul toplantı tutanağına da genel kurul toplantısında alınan kararlara da herhangi bir menfi etkisi bulunmamaktadır. Hatta GKY m 16 f 3’ün düzen kuralı niteliği gereğince Bakanlık temsilcisinin imzasının yer almadığı bir hazır bulunanlar listesinin yine de geçersiz olamayacağı, toplantıya katılan pay sahipleri veya temsilcilerinin imzaları ile toplantı başkanının imzasının tamamlanmış olmasının genel kurul toplantısına başlanabilmesi için yeterli kabul edilebileceği, Bakanlık temsilcisinin imzasının hazır bulunanlar listesinde yer almamasının özensiz toplantı başkanlığının ve imzadan özellikle imtina etmiş ise görevini ihmal eden Bakanlık temsilcisinin hukuki sorumluluğuna yol açabileceği kabul edilmelidir.

C. Bakanlık Temsilcisinin Talep Edilmesine Rağmen Genel Kurul Toplantısına Katılmamasının Sonuçları

Zorunlu olduğu halde Bakanlık temsilcisinin katılım sağlamadığı genel kurul toplantılarında alınan kararların yokluk yaptırımına tabi tutulacağı yönünde, doktrinin hemfikir olduğu görüşle aynı çizgideki kanaatimizi paylaşmıştık. Ancak bu noktada Bakanlık temsilcisinin katılım sağlamamasının sebebi ile ilgili bir değerlendirme ve ayırım yapmamıştık. Bakanlık temsilcisinin görevlendirilmesi ve bu sayede genel kurul toplantısına katılım sağlaması için anonim şirket tüzel kişiliği üzerine düşeni yapmışsa, GKY’de öngörülen usule uygun bir şekilde Bakanlık temsilcisinin görevlendirilmesi için talepte bulunmuşsa ancak buna rağmen Bakanlık temsilcisinin genel kurula katılımı gerçekleşmemişse yine yokluk yaptırımının uygulanması gerekir mi? Bakanlık temsilcisinin genel kurula katılım sağlamaması anonim şirket tüzel kişiliğinin hukuka uygun talebine rağmen Ticaret Bakanlığının bu talebin gereğini yerine getirmemesi ve görevlendirme işlemini yapmaması ya da Ticaret Bakanlığı tarafından görevlendirilmesine rağmen Bakanlık temsilcisinin bilerek ya da bilmeden genel kurul toplantısında hazır bulunmaması ihtimallerinde de genel kurul toplantısının yapılması, genel kurul kararlarının alınması açısından bir engel söz konusu mudur? Bu engeller söz konusuysa buna rağmen genel kurul toplantısı yapılmış ve kararlar alınmışsa bu kararlar için yaptırım uygulanmasına gerek bulunmakta mıdır? Çalışmamızın bu başlığı altında işaret ettiğimiz bu sorulara cevap bulmaya çalışacağız.

1. Bakanlık Tarafından Talebin Kabul Edilmemesi Sebebiyle Temsilcinin Genel Kurul Toplantısına Katılmamasının Hukuki Sonuçları

Genel kurul toplantılarına Bakanlık temsilcisinin katılım sağlamanın zorunlu olduğu hallerde anonim şirket tüzel kişiliği adına hangi koşullarla, kimler tarafından, ne süre içerisinde ve hangi merciden talepte bulunulabileceği, bu talebin kabul edilmesi için yerine getirilmesi gereken usule ve şekle dair koşulların neler olduğu, görevlendirilecek Bakanlık temsilcisinin ücretinin ve masrafların nasıl karşılanacağı, GKY m 35 ila 37'de ve Bakanlık temsilcisine ödenecek ücret ile sınırlı olmak üzere TTK m 407 f 3'te düzenlenmiştir. Bu düzenlemelerde yer alan usule ve şekle ilişkin koşullara aykırı bir şekilde talep gerçekleştiği takdirde Bakanlık talebi reddeder. Aykırılıklar giderilebilecek mahiyette ise Bakanlığın talepte bulunanlara belirli bir süre vermesi, bu süre zarfında aykırılıklar giderildiği, eksiklikler tamamlandığı takdirde Bakanlık tarafından görevlendirmenin yapılması gerekmektedir. Böyle bir kabul, Ticaret Bakanlığının denetimi ve gözetiminde faaliyet gösteren ticaret sicil müdürlüklerinin tescil taleplerine ilişkin değerlendirme ve karar verme süreçleri ile de benzerlik arz etmesi sebebiyle kıyasen tercih edilebilir niteliktedir.

Bakanlık tarafından görevlendirme talebinin reddedilmiş olması ihtimalinde anonim şirket Bakanlık temsilcisi katılımı sağlanmaksızın genel kurul toplantısını gerçekleştirebilir mi? Kanaatimizce bu noktada öncelikle Bakanlığın hangi gerekçe ile talebi reddettiğine dikkat edilmesi gerekir. Bakanlık, ücretin yatırılmaması, talepte bulunması gereken ilgililerin dışındaki kimselerin talepte bulunmuş olması, süre koşuluna uyulmadan talebin gerçekleşmesi, talep dilekçesine eklenmesi gereken belgelerin eklenmemesi gibi görevlendirme talebinin kabulü için gerekli olan usule ve şekle ilişkin koşulların sağlanmaması gerekçesi ile görevlendirme talebini reddettiği takdirde anonim şirket tüzel kişiliği bu red kararına rağmen genel kurul toplantısını gerçekleştiremez. Genel kurul toplantısını gerçekleştirmek isteyen anonim şirketin Bakanlığın red kararındaki gerekçeler çerçevesinde eksiklikleri tamamlaması, aykırılıkları gidermesinden sonra yeniden talepte bulunması ve bu sayede Bakanlık tarafından görevlendirilen temsilcinin katılımını sağlaması gerekmektedir. Bakanlığın red kararının bir idari işlem niteliğini haiz olması dikkate alındığında red kararının iptali için idari yargıda dava yoluna gidilmesi, yürütmenin durdurulması kararı elde edilerek genel kurul toplantısının mahkemenin kararı gereğince görevlendirilen Bakanlık temsilcisinin katılımı ile gerçekleştirilmesi ortaya çıkan bir diğer alternatif çözüm olarak kabul edilebilir.

Bakanlık kendisine yöneltilen genel kurul toplantısına katılması için temsilci görevlendirme talebini reddederken gerekçe olarak talepte bulunulan genel kurulu gerçekleştirecek olan anonim şirketin TTK m 333, 407 f 2 ve GKY m 32 kapsamında yer almadığını, söz konusu genel kurul toplantısının Bakanlık temsilcisinin katılımının zorunlu olduğu genel kurul toplantılarından biri olarak kabul edilmediğini de belirtebilir. Kanaatimizce bu noktada anonim şirket genel kurul toplantısının Bakanlık temsilcisinin katılımı olmaksızın gerçekleştirilmesi artık toplantıya ve toplantıda alınan kararların hukuki geçerliğine bir menfi

etkide bulunmayacaktır. Bakanlığın esasa ilişkin koşulların gerçekleşmemesini gerekçe olarak ileri sürmesi ve bu sebeple görevlendirme talebini reddetmesi halinde Bakanlık temsilcisinin katılımı olmaksızın alınan kararlar aleyhine kurucu unsurlardaki eksikliğe dayanan yokluk yaptırımının uygulanması gündeme gelmeyecektir. Genel kurul toplantısının Bakanlık temsilcisinin katılımı sağlanarak gerçekleştirilmesi için Bakanlığın red kararı aleyhine idari yargıya gidilmesinin önünde bir engel de bulunmamaktadır. Buna karşın, Bakanlığın red kararının gerekçesi, anonim şirket tarafının usuli gereklilikleri yerine getirmemesi olmadığı, bir başka deyişle red kararının verilmesinin anonim şirket tarafının eksik bir işleminden kaynaklanmadığı için idari yargıda Bakanlığın red kararı aleyhine dava yoluna gidilmemesi Bakanlık temsilcisi olmaksızın genel kurul toplantısının yapılmasına engel olmamaktadır ve genel kurul toplantısında alınan kararlar aleyhine yokluk yaptırımının uygulanabilmesine de imkân tanımamaktadır.

2. Bakanlık Tarafından Talep Üzerine Görevlendirilen Temsilcinin Buna Rağmen Genel Kurul Toplantısına Katılmamasının Hukuki Sonuçları

Bakanlık temsilcisinin zorunlu olduğu halde genel kurul toplantısına katılım sağlamamasının bir diğer özel görünümü, temsilcinin Bakanlık tarafından görevlendirilmesine rağmen genel kurul toplantısına katılmaması ile ortaya çıkabilir. Bakanlık, kendisine yapılan başvuruyu değerlendirmesi neticesinde, esasa ve şekle ilişkin koşulların sağlanması sebebiyle kabul ettiği takdirde GKY m 37 çerçevesinde temsilci görevlendirecektir. Bakanlık temsilcisinin görevlendirildiği genel kurul toplantısına katılması, başvuruda belirtilen tarih ve saatte genel kurul toplantısının gerçekleştirileceği mekânda hazır bulunması gerekmektedir. Bakanlık temsilcisi, görevlendirilmesine rağmen bilerek ya da bilmeden, kasten ya da ihmal ile genel kurul toplantısına katılım sağlamadığı ya da katılım sağlayamadığı takdirde bu durumun genel kurul toplantısının gerçekleştirilmesine ne gibi bir etkisi olacaktır? Bakanlık temsilcisinin görevlendirilmesine rağmen hazır bulunmadığı genel kurul toplantısı yine de yapılabilir mi? Bakanlık temsilcisinin görevlendirildiği ve fakat katılım sağlamadığı genel kurul toplantısında alınan kararlar hangi yaptırıma tabi tutulmaktadır? Anonim şirket açısından görevlendirildiği halde genel kurula katılmayan temsilci ya da Bakanlık aleyhine bir talep gerçekleşebilir mi? Bu soru işaretleri, Bakanlık temsilcisinin görevlendirilmesine rağmen genel kurul toplantısına katılım sağlamaması sebebiyle karşımıza çıkabilmektedir. Öncelikle TTK'de ve GKY'de bu sorulara açık cevap mahiyetinde bir hükme rastlanmadığını, Bakanlık temsilcisinin genel kurul toplantısına katılımının hangi sebeple gerçekleşmediği, bu noktada Bakanlık temsilcisinin ihmalinin bulunup bulunmadığı gibi etkenler arasında bir ayırım yapılmaksızın, TTK ve GKY çerçevesinde Bakanlık temsilcisinin genel kurul toplantılarına katılımının zorunlu olduğunun düzenlenmesi ile yetinildiğini belirtmek isteriz. Kanaatimizce işaret ettiğimiz soru işaretlerine verilecek cevaplar olan hukuk ve olması gereken hukuk açısından farklı şekillerde karşımıza çıkacaktır.

Doktrinde bir görüş olarak, 2017 tarihli bir Yargıtay kararına⁴⁶ atıf yapılarak görevlendirilen Bakanlık temsilcisinin genel kurula gelmemesi halinde uygun bir süre bekleneyeceği, süre sonuna kadar Bakanlık temsilcisinin yine de gelmemesi halinde durumun bir tutanakla tespit edileceği ve devamında genel kurulun yine de toplanabileceği ifade edilmiştir.⁴⁷ Doktrinde ileri sürülen bir diğer görüş ise Bakanlık temsilcisinin toplantıya gelmemesi halinde toplantının erteleneceğini, ertelenmenin toplantı günü içerisinde de gerçekleşebileceğini, toplantıyı izleyen günde de gerçekleşebileceğini, ertelenen toplantı için de ilan ve mektupla çağrı usulüne ilişkin kurallara riayet edilmesi gerektiğini ileri sürmüştür.⁴⁸

Olan hukuk açısından, kanun koyucunun ayırım yapmaksızın veya belirli sebeplerle katılım sağlanmamasına özel bir sonuç bağlamaksızın, Bakanlık temsilcisinin TTK ve GKY çerçevesinde belirlenen anonim şirketlerin genel kurul toplantılarına katılımını zorunluluk olarak düzenlemesi, daha önce kabul ettiğimiz üzere Bakanlık temsilcisinin katılımının söz konusu anonim şirket genel kurul toplantılarında karar alınabilmesi için kurucu bir unsur niteliğine sahip olması gibi gerekçeler karşısında, görevlendirildiği halde hangi sebeple olursa olsun, genel kurula katılım sağlamayan Bakanlık temsilcisinin yokluğunda genel kurul toplantısına başlanmaması gerektiği ve dolayısıyla Bakanlık temsilcisinin katılım sağlamadığı bir toplantıda genel kurul kararı alınamayacağı kanaatindeyiz. Görevlendirildiği halde katılım sağlamayan Bakanlık temsilcisinin yokluğunda genel kurul toplantısı gerçekleştirilmiş ve genel kurul kararı alınmış ise uygulanacak olan yaptırım için “yokluk” yaptırımının kabulü gerekmektedir. Bakanlık temsilcisinin görevlendirildiği genel kurul toplantısına kasten ya da ihmal ile katılım sağlamaması arasında, genel kurul toplantısının akibeti ve genel kurulda buna rağmen alınan kararların yokluk yaptırımına tabi tutulması açısından bir fark söz konusu değildir. Ancak, Bakanlık temsilcisinin bir kamu hizmetini yerine getiren kamu görevlisi olması, Ticaret Bakanlığı ile arasında idare ve memur ilişkisinin bulunması dikkate alındığında, Bakanlık temsilcisinin görevlendirildiği halde toplantı yerinde ve zamanında hazır bulunmaması sebebiyle genel kurul toplantısının gerçekleştirilememesi başta anonim şirket tüzel kişiliği, pay sahipleri, yönetim kurulu ve diğer yetkililerin yanında genel kurul toplantısının gerçekleştirilmesinde menfaati bulunan yatırımcılar ve alacaklılar aleyhine zarara yol açtığı takdirde, bu zararın giderimi için Ticaret Bakanlığı’na tazminat talepli tam yargı davasının açılabilmesinin kabul edilmesi gerekmektedir. Bu noktada ifade edilmesi gerekir ki, Ticaret Bakanlığı’na tam yargı davasının açılması ve bu sayede zararın tazmin edilmesi, Bakanlığın da görevlendirildiği halde genel kurula katılmayan temsilcisine karşı, yapılan tazminat ödemesinin rücu edilmesi için yönelmesi, görevlendirilmesine rağmen katılım sağlamayan kamu görevlisine bu sebeple disiplin soruşturması neticesinde disiplin cezasının

⁴⁶ Y 11 HD, E 2010/3184, K 2010/8885, T 20.09.2010 (Gönen Eriş, *Açıklamalı - İçtihatlı Ticari İşletme ve Şirketler* (3. bs Seçkin Yayınevi 2017) 2125.

⁴⁷ Okan (n 44) 2226.

⁴⁸ Üçışık ve Çelik (n 17) 267.

uygulanması, Bakanlık temsilcisinin katılım sağlamadığı genel kurul toplantısının yapılamaması, yapılırsa da alınan kararların yokluk yaptırımına tabi tutulması ile ilgili ulaştığımız sonuçları değiştirmeyecektir.

Olması gereken hukuk açısından ise kanaatimiz, Bakanlık temsilcisinin katılım sağlamadığı genel kurul toplantıları ve bu toplantılarda alınan kararların hukuki akıbeti hakkında bir değerlendirme yapabilmek için Bakanlık temsilcisinin hangi sebeple genel kurula katılmadığının dikkate alınması gerektiği yönündedir. Bir başka deyişle, Bakanlık temsilcisinin genel kurul toplantısına katılım sağlamamasının sebebine göre bir ayırım yapılarak genel kurul toplantısının gerçekleştirilip gerçekleştirilemeyeceği, alınan kararların geçerli olup olmayacağı sonucuna ulaşılabilir. Nitekim, bu yorum adil ve hakkaniyete uygun bir tercih olarak da kabul edilebilir. Bakanlıktan temsilci görevlendirilmesi için hiç talepte bulunmayan ya da talepte bulunsa da usule ve esasa ilişkin koşullara aykırı bir şekilde talepte bulunan, talepte bulunmasına rağmen görevlendirilecek temsilcinin ücretini ve diğer masrafları ödemeyen ve bu sebeplerle genel kurul toplantısını yapamayacak olan anonim şirket ile hukuka uygun bir şekilde, TTK ve GKY’de yer alan hukuki çerçevede geçerli bir şekilde talepte bulunulmasına ve Bakanlık tarafından da bu talebin kabul görmesine rağmen Bakanlık temsilcisinin kasten ya da ihmalen hatta temsilciye yükletilemeyecek bir neden ile genel kurula katılmaması dolayısıyla genel kurul toplantısını yapamayacak anonim şirketin tabi olacağı hukuki rejim aynı olmamalıdır. Olması gereken açısından önerimiz, görevlendirilmesine rağmen Bakanlık temsilcisinin genel kurul toplantısına katılım sağlamaması halinde anonim şirkette genel kurulu yönetmek üzere yetkilendirilen başkanlık divanının yine de genel kurul toplantısının açılmasına ve genel kurul toplantısının yürütülmesine ya da TTK veya GKY ile belirlenecek bir azami süre içerisinde kalmak kaydıyla genel kurul toplantısının ertelenmesine (her iki ihtimalde de durumdan görevlendirmeyi gerçekleştiren Ticaret Bakanlığı birimini bilgilendirmek kaydıyla) karar vermeye yetkili kılınmasıdır. Nitekim Kooperatifler Kanunu’nda, (Koop K) talepte bulunulmasına (ve görevlendirilmesine) rağmen Bakanlık temsilcisinin genel kurul toplantısına katılmaması halinde ilan edilen saatten bir saat sonrasına kadar Bakanlık temsilcisinin katılmasının bekleneceği ve bu süre sonunda Bakanlık temsilcisi yine de katılım sağlamamış ise genel kurul toplantısına başlanacağı açıkça düzenlemiş ve bu konu hakkındaki soru işaretlerini tartışmaya mahal bırakmayacak şekilde giderilmiştir (Koop K m 87 f 2). Kanaatimizce, benzer bir çözümün TTK’de ya da GKY’de düzenleme yapılarak anonim şirketler için de geçerli kılınması gerekmektedir.

SONUÇ

Türk hukukuna özgü bir şekilde, anonim şirketlerin genel kurul toplantılarında TTK m 333, 407 f 3 ve GKY m 32 çerçevesinde Ticaret Bakanlığının temsilcisinin katılım sağlaması bir zorunluluk olarak düzenlenmiştir. Bu zorunluluğun, kamu menfaati açısından önem arz eden, piyasaların belirlenmesine etki edebilen anonim şirketlerde özellikle pay sahiplerinin anonim şirket ilişkisindeki haklarının korunması ve gözetilmesi, yatırımcıların ve alacaklıların beklentilerinin karşılanması ve bu sayede sağlıklı bir anonim şirketler rejiminin varlığı

açısından haklı gerekçeleri bulunmaktadır. Müessesenin Türk hukukuna özgü olması ve yaklaşık 100 yıllık modern Türk şirketler hukuku birikimlerinin 6102 sayılı Türk Ticaret Kanunu ile korunuyor olması dikkat çeken bir konudur.

Bakanlık temsilcisinin genel kurul toplantısına zorunlu olduğu halde katılım sağlamaması, katılım sağlasa dahi genel kurulda düzenlenen tutanak ve diğer belgelere imza atmaması, katılım sağlamamasının sebebinin Bakanlık tarafından görevlendirme talebinin kabul edilmemesi ya da görevlendirilse dahi ihmal olsun ya da olmasın Bakanlık temsilcisinin toplantı yerinde ve zamanında hazır bulunmaması şeklinde ortaya çıkması gibi ihtimaller cevaplandırılması gereken soru işaretlerine yol açmaktadır.

Doktrinde tartışmasız şekilde kabul edildiği üzere katılımı zorunlu olduğu halde Bakanlık temsilcisinin yokluğunda genel kurul toplantısı gerçekleştirilemez ve karar alınamaz. Aksi takdirde, alınan kararlar yokluk yaptırımına tabidir. Bu konu hakkında Yargıtay'ın zaman içerisinde birbirinden farklı yorumlar içeren kararlara imza atması ise olumsuz yönde dikkat çekmektedir.

Bakanlık temsilcisinin TTK ve GKY çerçevesinde katılması zorunlu olduğu genel kurul toplantısına katılmasına rağmen toplantı tutanağına imza atmaması halinde ise uygulanması gereken yaptırım, toplantı tutanaklarının şekil kuralına ve dolayısıyla emredici hükümlere aykırılık sebebiyle butlandır. Toplantı tutanağının eklentisi olan muhalefet şerhinin yer aldığı belgenin de Bakanlık temsilcisi tarafından imzalanması gerekir. İmzalanmadığı takdirde ise muhalefet şerhi yok hükmünde iken, muhalefet şerhinin yokluğu toplantı tutanağının da yokluğu anlamına gelmemelidir. Genel kurul toplantılarında Bakanlık temsilcisinin imzasının da yer alması gereken diğer belgeler açısından ise Bakanlık temsilcisinin imzasındaki eksiklik belgenin (hazır olanlar listesi) geçersizliğine neden olmamakta, sadece toplantı başkanlığı ve imza atmayan Bakanlık temsilcisinin hukuki sorumluluğuna yol açmaktadır.

Bakanlık görevlendirme talebini kabul etmediği takdirde temsilci göndermez. Görevlendirme talebinin reddinin sebebi usuli koşulların yerine getirilmemesi ise koşullardaki eksiklikler giderilmeden ve bu sayede Bakanlık temsilcisi görevlendirilerek katılımı sağlanmadan genel kurul toplantısı gerçekleştirilemez. Aksi takdirde genel kurulda alınan kararlar yokluk yaptırımına tabi olmaktadır. Görevlendirme talebinin reddi sebebi, usuli koşulların yerine getirilmesine rağmen anonim şirketin ya da anonim şirketin genel kurul toplantısının gündeminin Bakanlık temsilcisinin görevlendirilmesine gerek olmadığı şeklindeki Bakanlığın yetkili mercilerinin değerlendirmesi ise bu durumda artık anonim şirket açısından genel kurul toplantısını Bakanlık temsilcisi olmaksızın gerçekleştirebilmesi yönünde bir engel bulunmamaktadır.

Bakanlık temsilcisi, görevlendirilmesine rağmen genel kurula katılım sağlamadığı takdirde ise soru işareti olan ve olması gereken hukuk açısından ayrı ayrı giderilmelidir. Olan hukuka göre, zorunlu olduğu halde katılım sağlamayan Bakanlık temsilcisinin yokluğunda

genel kurul toplantısı gerçekleştirilemez. Aksi takdirde alınan kararlar yokluk yaptırımına yol açmaktadır. Olması gereken hukuk açısından ise Kanun ya da Yönetmelikle bu ihtimale özgü bir düzenleme yapılmalıdır. Bu düzenlemede anonim şirkette genel kurulu yönetmek üzere yetkilendirilen başkanlık divanına karar verme yetkisi tanınmalıdır. Bu yetki iki şekilde olabilir: Bakanlık temsilcisinin yokluğunda toplantının açılması ve yürütülmesine ya da TTK veya GKY ile bir azami süre belirlemek ve bu azami süre içerisinde toplantı başkanlığı tarafından takdir edilen süre sonuna kadar Bakanlık temsilcisinin katılımını beklemek, süre sonunda temsilci yine de katılım sağlamamış ise genel kurul toplantısının Bakanlık temsilcisi olmaksızın gerçekleştirilmesine karar vermek.

KAYNAKÇA

- Ansay T, *Çağdaş Anonim Şirketlerin Sorunları ve Türk Anonim Şirketleri* (Banka ve Ticaret Hukuku Araştırma Enstitüsü Yayınevi 1971)
- Ayhan R, Çağlar H ve Özdamar M, *Şirketler Hukuku Genel Esaslar* (3. bs Yetkin Yayınevi 2021)
- Bahtiyar M, *Ortaklıklar Hukuku* (15. bs Beta Yayınevi 2021)
- Bahtiyar M ve Hamamcıoğlu E, *Anonim Ortaklık Genel Kurul Toplantıları* (Beta Yayınevi 2014)
- Bilgili F ve Demirkapı E, *Şirketler Hukuku* (9. bs Dora Yayınevi 2013)
- Bilgili G ve Demirkapı E, *Şirketler Hukuku Dersleri* (6. bs Dora Yayınevi 2018)
- Bozkurt T, *Şirketler Hukuku* (14. bs Yetkin Yayınevi 2022)
- Çebi H, *Şirketler Hukuku* (Seçkin Yayınevi 2020)
- Domaniç H, *Anonim Şirketler Hukuku ve Uygulaması, TTK Şerhi II* (Vedat Yayınevi 2010)
- Eriş G, *Açıklamalı - İctihatlı Ticari İşletme ve Şirketler* (3. bs Seçkin Yayınevi 2017)
- Kendigelen A, *Türk Ticaret Kanunu, Değişiklikler, Yenilikler ve İlk Tespitler* (3. bs Oniki Levha Yayınevi 2016)
- Kendigelen A ve Çonkar M H, 'Genel Kurula İlişkin Uygulamada Karşılaşılan İki Güncel Sorun' (2019) Prof. Dr. Sabih Arkan'a Armağan (Oniki Levha Yayınevi) 675
- Kırca İ, *Anonim Şirket Genel Kurul Kararlarının Hükümsüzlüğü* (3. bs Oniki Levha Yayınevi 2022)
- Moroğlu E, *6102 Sayılı Türk Ticaret Kanunu, Değerlendirme ve Öneriler* (7. bs Oniki Levha Yayınevi 2012)
- Moroğlu E, *Anonim Ortaklıkta Genel Kurul Kararlarının Hükümsüzlüğü* (9. bs Oniki Levha Yayınevi 2020)
- Okan N, 'Tutanak TTK m 422' içinde Kemal Şenocak (ed), *Şirketler Hukuku Şerhi* (Seçkin Yayınevi 2023) 2324
- Ortaç N O ve Kılıç Ş A, 'Anonim Şirket Yönetim Kurulu Üyelerinin ve Murahhasların Genel Kurula Katılması' (2018) [4] 1 Ticaret ve Fikri Mülkiyet Hukuku Dergisi 211
- Poroy R, Tekinalp Ü ve Çamoğlu E, *Ortaklıklar Hukuku I* (15. bs Vedat Kitapçılık 2021)
- Pulaşlı H, *Şirketler Hukuku Şerhi, Cilt I* (2. bs Adalet Yayınevi 2014)
- Pulaşlı H, *Şirketler Hukuku Genel Esaslar* (7. bs Adalet Yayınevi 2021)

Sarıkaya M, 'Anonim Şirket Genel Kuruluna Katılmaya Yetkili ve Katılmak Zorunda Olanlar ile Katılmamanın Hukuki Sonuçları' (2021) [6] 1 Yıldırım Beyazıt Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi 415

Şener, O. H, *Ortaklıklar Hukuku* (5. bs Seçkin Yayınevi 2022)

Üçışık G ve Çelik A, *Anonim Ortaklıklar Hukuku, 1. Cilt* (Adalet Yayınevi 2013)

Yiğit İ, *Anonim Ortaklık Genel Kurulunun İşleyişi ve Ortaya Çıkan Sorunlar* (Vedat Kitapçılık 2005)